

54252310 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียน/ หลักธรรมาภิบาล

นางสาวธิดารัตน์ ไกรนรา: การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริระประภา. 94 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม จำนวนทั้งสิ้น 71 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามแนวคิดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและระบบที่ดี พ.ศ.2542 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความมีส่วนร่วม

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามมีแนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การปกครองให้ทุกคนเห็นเป็นแบบอย่าง และคอยกระตุ้นครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพในโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เมื่อครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความรู้และเข้าใจในการบริหารงานสถานศึกษาและบริบทต่างๆ ก็จะมีความเข้าใจที่ดีอันก่อให้เกิดการบริหารงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรม ด้านหลักคุณธรรม การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้ครูและบุคลากร มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบ มีวินัย ด้านหลักความโปร่งใส ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน ด้านหลักการมีส่วนร่วม การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ แนะนำ ปรึกษาร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ด้านหลักความรับผิดชอบ การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง ด้านหลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ 1.

54252310: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORDS: SCHOOL ADMINISTRATION/ GOOD GOVERNANCE

THIRARAT KRAINARA: SCHOOL ADMINISTRATION GOOD GOVERNANCE PRINCIPLE FOR SARASAS WITAED SAMUTSONGKHRAM. THESIS ASVISORS: NUCHNARA RATTANASIRAPRAPHA, Ph.D. 94 pp.

The purposes of this research were to study ; 1) The School Administration of the Principles for Good Governance in Sarasas Witaed SAMutsongkhram School. 2) Administration's guidelines of the Principles for Good Governance in Sarasas Witaed Samutsongkhram School's development. The participants to this survey were to the school director, the deputy directors and the teachers for a total of 71 individuals. The research instrument was a questionnaire about the Principles for Good Governance in accordance with the Policy statement of Parliament 1999. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The finding reveal that :

1. The School Administration of the Principles for Good Governance in Sarasas Witaed Samutsongkhram School was at high level in overall view and in each aspect by rule of law, cost-effectiveness, morality, accountability, responsibility and participation.

2. According to the School Administration of the Principles of Good Governance in Sarasas Witaed Samutsongkram School should meet the following : 1) The teachers may be provided with information, asked for their opinions, given the opportunity to make recommendations or be a part of the actual process. 2) The school director should be an example to all teachers and encourage them to develop their teaching skills. If the teachers are well informed about school management and context, it will make everyone work together more efficiently. There must be current policies, systems and structures so that the school director can effectively and efficiently guide the direction and operations of the school. It is the director's primary responsibility to serve in the best interests of the school to ensure its development and growth. 3) Transparency indicates the ability of the school's employees, students and parents to easily get school information and to follow and understand the decision-making process. The opportunity for anyone to participate in the decision-making process, the school director should implement decisions and follow processes that make the best use of the available teachers, resources and time to ensure the best possible results for Sarasas Witaed Samutsongkhram School.

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2015

Thesis Advisors' signature 1.....

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิระประภา อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เทียเจริญ กรรมการ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ จนสมบูรณ์ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุรินทร์ จารย์อุปการะ ดร.ทรงพล เจริญคำ และนางสุดารัตน์ ชินณพงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียนสารสาสน์วิเทศราชพฤกษ์ โรงเรียนที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ และสุดท้าย ผู้บริหาร รองผู้บริหารและครูโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ในการเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ด้วยดีและการเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อการดำเนินการวิจัย ที่สุดท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณครอบครัวผู้ให้ทุกสิ่งที่ดีงามมาโดยตลอดจนสามารถประสบความสำเร็จในครั้งนี้

คุณค่าของการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ขอมอบเพื่อทดแทนพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของงานค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ธรรมเนียมปฏิบัติ.....	12
ความหมายของธรรมเนียมปฏิบัติ.....	20
องค์ประกอบของธรรมเนียมปฏิบัติ.....	22
การบริหารงานตามหลักธรรมเนียมปฏิบัติ.....	26
ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
งานวิจัยภายในประเทศ.....	31
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	37
สรุป.....	39
3 การดำเนินการวิจัย.....	41
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	41
ระเบียบวิธีวิจัย.....	42
แผนแบบการวิจัย.....	42

บทที่	หน้า
ประชากร.....	42
ตัวแปรที่ศึกษา.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สรุป.....	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบ สอบถาม.....	48
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สาธิตสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม.....	50
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สาธิตสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม.....	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	60
การอภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	68
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	68
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	69
รายการอ้างอิง.....	70
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและรายนาม ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	77
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัยและรายชื่อ โรงเรียนที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือวิจัย (try out).....	80
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย.....	82
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
ภาคผนวก จ แบบสอบถามการวิจัย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	87
ประวัติผู้วิจัย.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	48
2	คำชี้แจงเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวม.....	50
3	คำชี้แจงเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักนิติธรรม.....	51
4	คำชี้แจงเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักคุณธรรม.....	52
5	คำชี้แจงเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความโปร่งใส.....	53
6	คำชี้แจงเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความร่วมมือ.....	54
7	คำชี้แจงเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความรับผิดชอบ.....	55
8	คำชี้แจงเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความคุ้มค่า.....	56

บทที่ 1

บทนำ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้ตระหนักถึงสถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภายในประเทศ โดยเฉพาะภาวะผันผวนด้านเศรษฐกิจพลังงาน และภูมิอากาศ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งเชิงบวกและลบ ดังนั้น ทิศทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตภาคเกษตร และการประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวในการเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ เพื่อสามารถใช้โอกาสที่เกิดขึ้นและเพิ่มภูมิคุ้มกันของทุนที่มีอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม พร้อมก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องสร้างความพร้อมสำหรับเชื่อมโยงด้านกายภาพทั้งโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย โดยมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลาง เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ระยะยาว ที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ปี พ.ศ.2570 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”¹ จึงเห็นได้ว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งต่อการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของประชาชนก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559**, เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก http://www2.oae.go.th/EVA/download/Plan/SummaryPlan11_thai.pdf

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักธรรมาภิบาลมีการนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางและยังยืนยันจำเป็นต้องมีปัจจัยสำคัญหลายๆ ปัจจัยที่นอกเหนือจากความตระหนักของบุคลากรในหน่วยงานและผู้บริหารแล้ว คือ ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืนของการเป็นประชาธิปไตยและความมั่นคงของประเทศ (sustainability of democracy and national security) เพราะประชาธิปไตยค่อนข้างเป็นพลวัต เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและยังมีการอภิปรายกันถึงความหมายที่แท้จริงอยู่อย่างกว้างขวาง แต่มิติที่สำคัญของประชาธิปไตยก็คือการแข่งขัน การมีส่วนร่วม และเสรีภาพในทางการเมือง การเป็นประชาธิปไตยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนตลอดหน่วยงานต่างๆ มีสำนึกรับผิดชอบประชาธิปไตย จึงมีข้อดี คือเป็นวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มต่างๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งแทนการใช้ความรุนแรง กระบวนการเป็นประชาธิปไตยนำมาสู่การส่งเสริมสันติวิธีในชาติ และระหว่างชาติได้ (Boutros-Ghali, 2000 : 106) ประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการลงคะแนนเสียงโดยเท่าเทียมกัน มีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการควบคุมทางนโยบาย ประชาธิปไตยนำมาสู่การหลีกเลี่ยงทรราช การมีสิทธิเสรีภาพ มีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง มีความอิสระทางความคิด มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปกป้องความสนใจส่วนบุคคล มีความเท่าเทียมกันทางการเมืองและประชาธิปไตย แนวใหม่นำมาสู่การแสวงหาเสรีภาพและความเจริญ² และที่สำคัญกระบวนการประชาธิปไตยนำมาสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการสร้างการเจริญเติบโตในด้านการสร้างความรับผิดชอบและสร้างปัญญา ขณะเดียวกันก็นำมาซึ่งแนวทางที่สำคัญที่สุดสำหรับประชาชนในการปกป้องและนำเสนอความสนใจของพวกเขา³

ความสำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในประเทศไทย เริ่มขึ้นจากการนำหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งระบุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศว่า “เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ” โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างการบริหารตาม

² Dahl A. Robert, **On Democracy**, (New Haven and London: Yale University Press, 2000), 38-44.

³ Larry Diamond, and Marc F. Plattner, **Democracy in East Asia**, (Baltimore and London: The Johns Hopkins university Press, 1998).

หลักธรรมาภิบาลขึ้นมา⁴ ในเวลาต่อมาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ก็ยังเน้นถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยว่า “มุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)” คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่นชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพเสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล⁵ โดยยุทธศาสตร์ของแผนยังสะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ไม่เพียงแต่ในภาครัฐเท่านั้นแต่ยังมุ่งพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในทุกๆ ภาคส่วนของสังคม การสร้างระบบบริหารกิจการที่ดีนั้น ยิ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นทำให้ใช้ทรัพยากรได้อย่างถูกต้องและคุ้มค่าและสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่สังคมและมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2556 – 2560 มีวิสัยทัศน์ “การศึกษาเอกชนมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล” โดยมีพันธกิจ ดังนี้ 1. เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน 2. เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาเอกชนให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง 3. พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาเอกชนตามหลักธรรมาภิบาลและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ 4. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่สังคมสันติสุข ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนให้ได้มาตรฐานสากล 2. เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้พัฒนาตามศักยภาพ 3. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ 4. เพื่อร่วมสร้างสันติสุขโดยใช้กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต อาชีพ⁶ และโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549**, เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/download/article/Plan9.pdf>

⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554**, เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112418.pdf

⁶ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, **แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2556-2560**, เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก <https://docs.google.com/a/opec.go.th/viewer?a=v&pid=sites&srcid=b3BLyY5nby50aHxvcGVJfGd4OjE3ZDdjMDkyNzhmNGE5MzM>

ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ให้ความสำคัญกับพันธกิจด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาเอกชนตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการบริหารการดำเนินงานของสถานศึกษาในประเด็นการปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคุณภาพทางวิชาการและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเสมอภาค รวมไปถึงการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อน สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ต้องอยู่บุคลากรในสถานศึกษา การมีครูที่มีความสามารถมีทักษะการสอนที่ดี ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่หัวใจสำคัญเลยคือ หากจะได้บุคลากรที่ดีต้องมีผู้บริหารที่มีหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาด้วย จึงจะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

จากข้อมูลของ กระทรวงศึกษาธิการด้านการสำรวจอัตราความคงอยู่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่าจากการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ระบุดึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ขาดความมีจิตสำนึกและของความเป็นครู ยังไม่กระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการทำงาน ในลักษณะของผู้มีวิชาชีพครู เนื่องจากปัจจัยด้านค่าครองชีพในสภาพเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ที่ได้รับค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับวิชาชีพอื่นในสังคม นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังไม่ได้รับการฝึกอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน มีภาวะความเป็นผู้นำค่อนข้างน้อย ตลอดจนขาดทักษะในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา⁷ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) จากที่กล่าวมาทำให้ทราบว่าปัจจัยหลักของการปฏิรูปการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพครูซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ (Reimers, 2003:12)

ปัญหาของการวิจัย

โรงเรียนสารสาสน์เป็นโรงเรียนแห่งแรกที่น่าหลักสูตรสองภาษา (Bilingual) มาใช้ในประเทศไทย และมีจำนวนครูต่างประเทศมากที่สุด โดยมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอังกฤษและการสร้างให้

⁷ ชนิดา รักษ์พลเมือง และคณะ, **สภาวะการขาดแคลนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**, เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559, เข้าถึงได้จาก

<http://www.edu.chula.ac.th/resch/new%20reseach1/2549.4.htm>

นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก คือเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษกับครูเจ้าของภาษา ที่สำคัญได้นำนวัตกรรมทางการศึกษามาผสมผสานเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมั่นใจและถูกต้อง

จากการที่โรงเรียนสารสาสน์ มีการสอนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอังกฤษ ทำให้การคัดสรรครูและบุคลากร จึงต้องมีเกณฑ์การสอบคัดเลือกที่ได้รับมาตรฐาน โดยที่ตรงสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี และใช้ คะแนน TOEIC มาเพิ่มเติมในการคัดสรร ด้วยสาเหตุเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการบริหารทรัพยากรด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการขับเคลื่อน เพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครูและบุคลากร จะทำอย่างไรเพื่อให้เกิดความคงอยู่เกิดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากในแต่ละปีจะมีการลาออกของครูและต้องมีการหาอัตราใหม่ทดแทนพบว่า ครูและบุคลากรออกจากโรงเรียนโดยความสมัครใจหรือไม่ที่จะปฏิบัติงานในโรงเรียนจำเป็นต้องสรรหาบุคลากรใหม่มาทดแทนทำให้สูญเสียเวลาและทรัพยากรต่างๆ รวมถึงต้องฝึกฝนบุคลากรเข้ามาใหม่ทำให้การดำเนินงานเกิดความสูญเสีย การขาดงานหรือลาออกจากอาชีพครูส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งการขาดงานและการลาออกของครูเป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญถึงผลงาน โดยเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน⁸ เพื่อลดการโยกย้าย เปลี่ยนแปลง การสูญเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารจึงได้หันมาให้ความสำคัญในหลักธรรมาภิบาลที่ถือเป็นหลักการบริหารงานที่สำคัญและจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง เจริญสุข ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ซึ่งผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีสภาพการบริหารสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคล โดยมีการบรรจุครูที่ไม่ตรงวุฒิหรือความต้องการของสถานศึกษา ยังมีการโยกย้ายที่ไม่เป็นธรรม เพราะมีการเล่นพรรคเล่นพวก ผู้บริหารไม่มีอำนาจในการพิจารณาโยกย้าย การพัฒนาบุคลากรมักทำตามกระแสแบบไฟไหม้ฟาง

⁸ W. A. Firestone, "Images of Teaching and Proposals for Reform: A Comparison of Ideas from Cognitive and Organizational Research," **Educational Administration Quarterly** 32, 2(1996): 209-235.

ไม่ต่อเนื่อง ทำให้ขาดประสิทธิภาพ ปัญหาเหล่านี้ล้วนชี้ให้เห็นถึงการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลทั้งสิ้น ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีปัญหาและไม่เป็นไปตามเป้าหมาย⁹

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นเห็นได้ว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการบริหารที่เป็นไปตามแบบแผนระเบียบ กฎเกณฑ์ กฎหมายมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และหากผู้บริหารมีการนำหลักการบริหารงานที่ดีเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ต้องใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อครองตน ครองคน ครองงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เพื่อเสริมสร้างให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลน้อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อทราบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน

สารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามอยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เป็นอย่างไร

⁹ บรรจง เจริญสุข, “การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน” (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552), 255.

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม อยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการบริหารงานโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

การบริหารงานสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักการและกระบวนการบริหาร เพื่อจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงลักษณะของระบบการจัดการสถานศึกษา มีลักษณะการจัดการเชิงระบบ กล่าวคือ โรงเรียนมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปรสภาพและผลผลิตเช่นเดียวกับระบบอื่นๆ ซึ่งการดำเนินการตามแนวคิดเชิงระบบขององค์กรเปิดของ แคท และคานัน (Katz and Kahn) ประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก (context) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)¹⁰ การบริหารงานในทุกองค์การจำเป็นต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหาร ปัจจัยที่สำคัญของการบริหารมี 4 ประการ ดังนี้ 4M's คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management)¹¹ การบริหารจัดการการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบ ได้แก่ สังคม การเมืองและเศรษฐกิจ และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา¹² ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ นโยบายการศึกษา บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีโรงเรียนที่มีคุณภาพของ เซอร์จิโอวานนี (Segiovanni) ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบของโรงเรียนคุณภาพว่าประกอบด้วย 9 องค์ประกอบคือ 1) เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) มีแผนงานทางวิชาการที่ดี 3) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 4) มีบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก 5) ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบเป็นกลุ่ม 6) มีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง 7) ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

¹⁰ Daniel Katz and Robert L. Khan, *The social Psychology of Organization*, 2nd ed. (New York: John Wiley & Sons, 1978), 20.

¹¹ จันทราณี สงวนนาม, *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*, (กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2545), 21.

¹² ทองอินทร์ วงศ์โสธร, “ทฤษฎีระบบ,” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 3* (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536), 161-162.

8) ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม¹³ คิมบรอจท์และแนนเนอร์รี่ (Kimbrough and Nunnery) ได้แบ่งการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 8 งาน ดังนี้ งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารสภาพเศรษฐกิจการศึกษา งานธุรการ งานบริหารบุคคล งานกิจกรรมนักเรียน งานภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานด้านการประเมินผลการวิจัย และด้านสุดท้ายคือ งานสร้างความเชื่อถือจากประชาชน¹⁴ และแนวคิดของสเต็ดแมน (Stedman) กล่าวถึงคุณภาพของโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จ จำนวน 9 องค์ประกอบคือ 1) การเน้นที่ชาติพันธุ์และเชื้อชาติ 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 3) การร่วมกันวางแผนดูแลนักเรียนระหว่างครูและผู้ปกครอง 4) หลักสูตรที่เน้นทางด้านวิชาการ 5) การใช้และพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ 6) การให้การดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด 7) ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน 8) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย 9) การสอนที่ปราศจากปัญหาทางวิชาการ¹⁵ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการบริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพของแซมมอนส์ ฮิลแมน และมอร์ติเมอร์ (Sammons, Hillman and Mortimore) ซึ่งประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ 2) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน 3) มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การเรียนการสอนที่เข้มข้น 5) มีแผนการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์ 6) มีความคาดหวังต่อโรงเรียนและนักเรียนในระดับสูง 7) มีการเสริมแรงทางบวก 8) มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 9) นักเรียนมีความรับผิดชอบ 10) ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน และ 11) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้¹⁶ โรงเรียนเป็นสถาบันหลักทางสังคมที่ให้การศึกษอบรมให้กับเยาวชนเพื่อให้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งรู้จักการที่จะทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา นั่นคือ การมีผลผลิตที่มีคุณภาพ โรงเรียนจึงควรมีการปฏิบัติงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการ

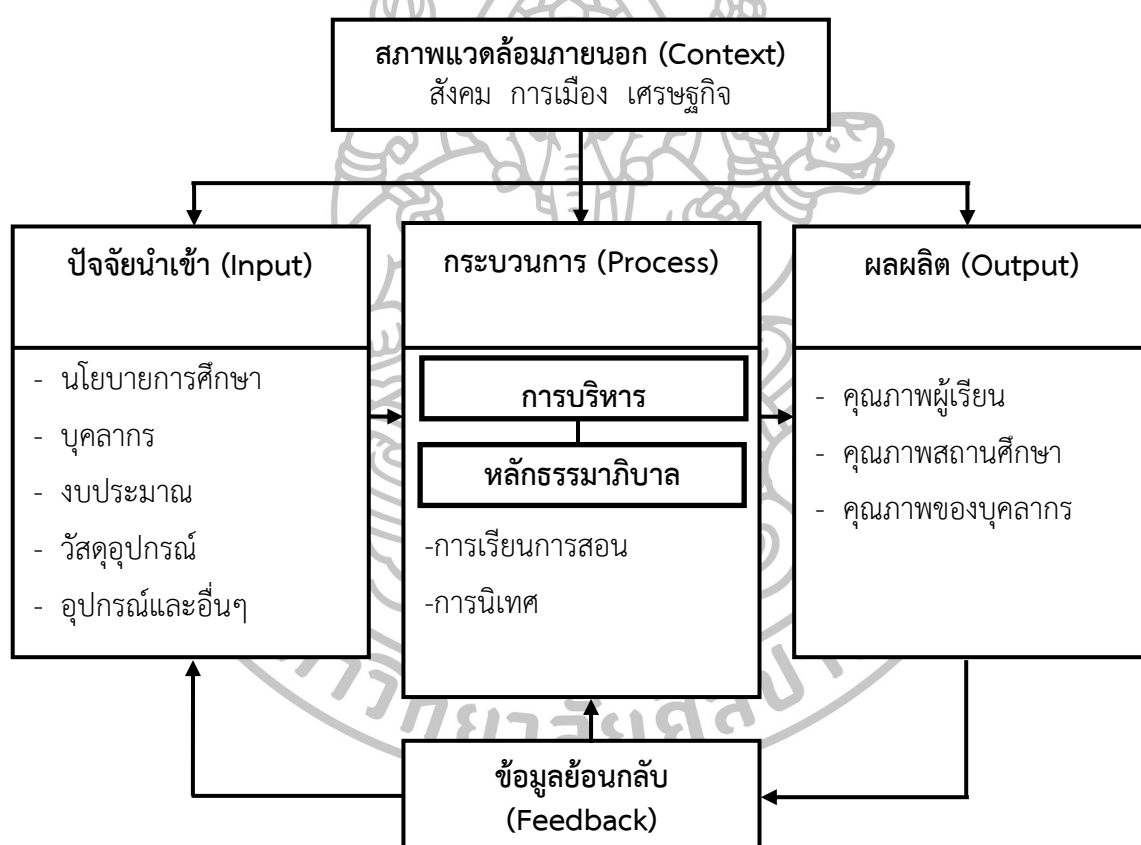
¹³ Thomas J. Sergiovanni, *The principalship : A reflective practice perspective*, (Boston: Allyn & Bacon, 2001), 91.

¹⁴ R.B. Kimbrough, & M.Y. Nunnery, *Educational administration: An introduction*. (New York: Macmillan, 1976), 164.

¹⁵ Lawrence C. Stedman, "It's time we change the effective schools formula" *Kappan* 69, 3 (1987): 215 – 244.

¹⁶ Peter Sammonds, Judi Hillman, and P. Mortimore. "Key characteristics of effective schools a review of school effectiveness research", *A report by the institute of education for the office for standards in education*, 1995, 8.

ประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิตในสังคมได้ การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและระบบที่ดี พ.ศ.2542 ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาล ไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักความโปร่งใส 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า¹⁷ จากแนวคิด การบริหารจัดการ และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ดังกล่าว เป็นกระบวนการหนึ่งเพื่อส่งผลให้ส่วนสุดท้าย คือ ผลผลิต (output) ซึ่งจะเป็นผลมาจากการบริหาร ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพสถานศึกษา คุณภาพของบุคลากรของโรงเรียน ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Khan, *The social Psychology of Organization*, 2nd ed. (New York: John Wiley & Sons, 1978), 20.

¹⁷ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542): 26-28.

: Lawrence C. Stedman, “It’s time we change the effective schools formula”
Kappan 69, 3 (1987): 215 – 244.

: Peter Sammonds, Judi Hillman, and P. Mortimore. “Key characteristics of effective schools a review of school effectiveness research”, **A report by the institute of education for the office for standards in education**, 1995, 8.

: R.B. Kimbrough, & M.Y. Nunnery, **Educational administration: An introduction**. (New York: Macmillan, 1976), 164.

: Thomas J. Sergiovanni, **The principalship : A reflective practice perspective**, (Boston: Allyn & Bacon, 2001), 91.

: จันทรานี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**, (กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, 2545), 21.

: ทองอินทร์ วัชร์โสธร, “ทฤษฎีระบบ,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 3** (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536), 161-162.

: “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542): 26-28.

ขอบเขตของการวิจัย

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี (ธรรมาภิบาล) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานราชการไว้ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักความโปร่งใส 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า¹⁸ ดังแผนภูมิที่ 2

¹⁸ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542): 26-28.

หลักธรรมาภิบาล
1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักความมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักการสร้างคุณค่า

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542): 26-28.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามแบบแผนระเบียบ กฎเกณฑ์ ความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้เป็นไป ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักการสร้างคุณค่า

โรงเรียนสาธิตาสถาสน์วิเทศสมุทรสงคราม หมายถึง สถานศึกษาในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีสถานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในเครือโรงเรียนสาธิตาสถาสน์ เปิดการสอนเป็นหลักสูตรสองภาษา (Bilingual) โดยมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอังกฤษและการสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เทียบเคียงมาตรฐานสากล

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสาธิตสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยในและต่างประเทศ โดยสรุปประเด็นและสาระสำคัญที่สอดคล้องกับขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ธรรมาภิบาล ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสาธิตสาสน์วิเทศสมุทรสงครามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีธรรมาภิบาล

ความเป็นมาของธรรมาภิบาล

การบริหารและการจัดการในภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญกับระบบคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากการบริหารและการจัดการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนประสบกับภาวะวิกฤติอันเกิดจากการทุจริตที่ระบอบออกไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ความไม่รับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม คำนึงแต่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง อันเป็นการบริหารจัดการที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม

อภิบาลเป็นแนวคิดการปกครองที่มีมาแต่สมัยเพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่านได้พยายามที่จะค้นหารูปแบบการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ ความหมายและขอบเขตที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของรูปแบบการปกครองที่สามารถนำประเทศไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมและสามารถช่วยฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายภายหลังสงคราม ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าวผสมผสานกับระบบทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucracy System Theory) ได้ถูกนำไปใช้ประเทศต่างๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามรูปแบบของแมกซ์เวเบอร์ (Max Weber) ยากที่นำไปประยุกต์ใช้และสานต่อเนื่องจากขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่นในการที่ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อการจัดการ

บริหารที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดีข้อสังเกตที่ดีมีข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับธรรมาภิบาล คือ การมีรัฐบาลที่มาจาก ประชาธิปไตยนั้นเป็นพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนให้นำไปสู่การมีธรรมาภิบาลได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะได้ผลดีนั้นต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดีทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจของผู้ปฏิบัติการในทุกระดับและธนาคารโลกได้มีความเห็นไปในแนวเดียวกันที่ว่า การใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อควบคุมสังคม โดยสัมพันธ์กับการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ให้มีความชอบธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติการ จะเป็นตัวตัดสินว่าการจัดการนั้นดีหรือไม่¹⁹

สำหรับประเทศกำลังพัฒนานั้น Good Governance หรือที่นิยมเรียกในปัจจุบันว่า ธรรมาภิบาลนั้น ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการขยายความสามารถของประเทศเพื่อสร้างรายได้และลดปัญหาความยากจนในอนาคต หรือก่อให้เกิดการพัฒนาทางการบริหารปกครองของประเทศไปได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบทางเศรษฐกิจแล้ว หลักการธรรมาภิบาล ยังได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นส่งเสริมศักยภาพให้ภาคประชาสังคม (Civil Society) เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital) อย่างยั่งยืน

ธนาคารโลกมีแนวคิดที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล เพื่อช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลสามารถให้บริการ ที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระที่ทำให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญา อีกทั้งระบบราชการฝ่ายนิติบัญญัติและสื่อมีความโปร่งใส ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้²⁰

องค์การสหประชาชาติมีแนวคิดในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการครั้งนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใสธรรมาภิบาลคือการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงได้ และไมเคิล กิลลิแลนด์ (Michael Gilliland) ได้ให้ความเห็นว่า ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับคุณค่าที่มีลักษณะในเชิงสถาบัน เช่น ความเป็นประชาธิปไตย ความเคารพสิทธิมนุษยชน การรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ความโปร่งใส ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบราชการ²¹

¹⁹ Sam Agere, **Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective** (London : Commonwealth Secretariat, 2000), 25-26.

²⁰ บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล** (กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว, 2544), 47.

²¹ เรื่องเดียวกัน, 8.

นฤมล ทับจุมพล ได้อธิบายแนวคิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจากรัฐเป็นใหญ่ไปสู่ความเป็นธรรมาภิบาล โดยสรุปไว้ดังนี้

1. มิติทางอำนาจ (Power) ในระบบรัฐที่เป็นใหญ่ มีรัฐบาลเป็นศูนย์กลางของอำนาจโดยมีนักการเมืองและข้าราชการชั้นสูง ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ ซึ่งรัฐบาลเรียกว่าการให้บริการประชาชน ในขณะที่ระบบธรรมาภิบาลเป็นระบบที่ต้องการเพิ่มบทบาทของประชาชนในการควบคุมการปกครองของรัฐมากขึ้น ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองรัฐบาลสู่พลเมืองโดยอาศัยองค์การในระบอบราชการย่อย ซึ่งในที่สุดรัฐบาลกลางจะมีอำนาจลดลง ทั้งนี้มาตรการหลักที่จะทำให้รัฐบาลลดอำนาจลงได้ เช่น การลดขนาดของราชการ ซึ่งจะทำให้ค่าใช้จ่ายบุคลากรลดลง การแปรรูปรัฐวิสาหกิจจากการผูกขาดโดยรัฐ ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมากขึ้น

2. มิติทางองค์การ (Organization) รัฐบาลในการปกครองที่มีรัฐเป็นใหญ่มีโครงสร้างองค์การเป็นแบบปิรามิด ประกอบด้วย กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการต่างๆ โดยมีรัฐมนตรีและข้าราชการชั้นสูงเป็นผู้บริหาร แต่สำหรับธรรมาภิบาลองค์การจะต้องเปลี่ยนเป็นองค์กรที่ต่างไปจากรูปแบบเดิม โดยมีระบบการบริหารที่หลากหลาย เช่น ทำสัญญาจ้างบริหาร การบริหารแบบมีอาชีพ แบบภาคเอกชน องค์กรเพื่อสังคมและองค์กรเอกชน เพื่อทำหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจำทำให้เกิดการปรับปรุงองค์กรเพื่อการบริหารที่ดีสู่ประชาชน ในการนี้โดยผู้บริหารไม่ต้องอยู่ภายใต้กับการดูแลของรัฐมนตรี โดยนโยบายของรัฐจะบรรลุสำเร็วจนนั้น จะต้องอาศัยเครือข่ายขององค์กรการปกครองที่จัดตั้งขึ้นเอง

3. มิติการตรวจสอบ (Accountability) ในความหมายขงรูปแบบที่รัฐเป็นใหญ่ ข้าราชการชั้นสูงและนักการเมืองใช้อำนาจรัฐโดยไม่มีการตรวจสอบภายนอก ซึ่งหมายความว่าประชาชนไม่มีสิทธิ์มีเสียงใดๆ ในขณะที่ธรรมาภิบาลจะสนับสนุนให้ประชาชนควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยสื่อมวลชน กลุ่มที่สนใจ สมาคมวิชาชีพ องค์กรอิสระและประชาชนทั่วไป เพื่อให้รัฐบาลที่โปร่งใส โดยให้ความสำคัญกับกลไกการตรวจสอบจากภายนอกมากกว่ากลไกการตรวจสอบจากหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งขึ้น เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สุดท้ายแล้วหน่วยงานต่างๆภายในระบบการบริหารภาครัฐแนวใหม่ จะต้องตรวจสอบกันเอง เป็นโครงข่ายการตรวจสอบ ทั้งนี้ปัจจุบันได้ออกกฎหมายต่างๆเพื่อรองรับหลักความโปร่งใส เช่น พ.ร.บ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องต่างๆ กฎหมายวิธีพิจารณาทางปกครอง กฎหมายศาลปกครอง เป็นต้น

4. มิติความยุติธรรม (Fairness) ในระบบรัฐที่เป็นใหญ่ ความยุติธรรมขึ้นอยู่กับดุลพินิจของข้าราชการ สำหรับในระบบธรรมาภิบาล ความยุติธรรมหรือความเสมอภาค จะต้องตัดสินโดยประชาชน

โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับความถูกต้องเป็นธรรมในสังคม โดยทุกคนมีความเสมอภาคกันภายใต้การคุ้มครองของกฎหมาย ไม่มีช่องว่างระหว่างคนรวยคนจน ซึ่งสรุปได้ว่า ตามแนวทางธรรมาภิบาลจะสร้างให้เกิดองค์กรรูปแบบแนวใหม่ ที่มีการบริหารโดยคำนึงถึงความยุติธรรมต่อประชาชนเป็นหลัก ภายใต้โครงสร้างองค์กรที่มีการบริหารงานที่หลากหลาย²²

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลที่มีมานาน ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของระบบเมืองไทยในเวลาต่อมา กล่าวคือ การปฏิรูประบบการเมืองโดยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งนับเป็นเอกสารสำคัญของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ ที่มีเจตนารมณ์มุ่งส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบอำนาจรัฐ การสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ และการกระจายอำนาจ²³ จึงมีการประยุกต์แนวคิดธรรมาภิบาลหรือธรรมาภิบาลมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดทั้งการปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินควบคู่กันไป ในส่วนของหลักธรรมาภิบาลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับสังคมไทย โดยการสร้างช่องทางใหม่สำหรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและประชาสังคม เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้น รวมทั้งการประกันและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และส่งเสริมภาครัฐให้มีการบริหารการปกครองที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบโดยประชาชนมากขึ้น จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้วางรากฐานที่สอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาลหรือธรรมาภิบาล ดังนั้น ธรรมาภิบาลทำหน้าที่เป็นกลไกเครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน²⁴

²² นฤมล ทับจุมพล. แนวคิดและวาทกรรม ว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ (กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 61.

²³ บุซบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว, 2544), คำนำ.

²⁴ บุซบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว, 2544), 47.

นับเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปว่า การนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกรูปแบบ ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษาหรือองค์กรต่างๆทางสังคม ทั้งนี้เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งหมด การบริหารจัดการจะมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยในรูปแบบที่เพียงพออย่างเดียว ไม่ได้ไปอีกต่อไป เพราะการบริหารจัดการค่อนข้างจะเป็นธรรมาภิบาล ย่อมส่งผลกระทบต่อองค์กร ภาวะเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายและรวดเร็ว วัฒนธรรมประชาธิปไตยอุปถัมภ์ ทุนนิยมและอภิสิทธิ์จึงยังคงอยู่และรุนแรงขึ้น ทั้งนี้เพราะขาดมาตรการทางจริยธรรม ความจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ กลยุทธ์ที่เหมาะสมหลายประการจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นหน่วยงานทางการบริหารทางการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญยิ่งในสังคม จำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปที่ดีกว่าเดิม การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารทุกระดับ จำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้ สืบเนื่องมาจากโครงสร้างและระบบบริหาร ได้มีความพยายามทุกรูปแบบ การบริหารจัดการที่ยึดแนวทางธรรมาภิบาลมาใช้ในทุกระดับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นเขตพื้นที่หรือโรงเรียน ทั้งภาครัฐและเอกชน มีความจำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารการศึกษา เนื่องมาจากความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงหลายประการ

ประการที่ 1 รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ให้หน่วยงานราชการยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ประการที่ 2 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อใช้กับหน่วยงานราชการทั่วไป ภาครัฐและหน่วยงานในกำกับรัฐโดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1)จัดส่วนราชการใหม่ โดยบูรณาการภารกิจ เพื่อกำหนดแผนบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ 2)พัฒนาการจตุตถ์การให้มีประสิทธิภาพและรองรับการปฏิรูปราชการต่อไป 3)กำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่ทำให้เกิดการบริหารที่ดี ให้นำไปปฏิบัติในแนวทางเดียวกันและเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดผลได้ สอดคล้องกับมาตรา 3 (1) แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ดังนั้นสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว

ประการที่ 3 การนำการบริหารจัดการฐานโรงเรียน (school based management : SBM) มาใช้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำแบบการบริหารฐานโรงเรียนมาเผยแพร่และฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยทั่วไป ซึ่งหลักการบริหารจัดการ

ฐานโรงเรียนสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลเกือบทั้งหมด จึงเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

ประกาศที่ 4 ตามที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 บัญญัติไว้ว่า “กำหนดให้กระทรวงกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” และในพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 บัญญัติไว้ว่า “สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง” ในความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน การบริหารจัดการจะเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เป็นแนวทางบริหาร ดังนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการศึกษาจึงจะบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และเป้าหมายตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา²⁵ จะเห็นว่าธรรมาภิบาลมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งพอจะกล่าวเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. ธรรมาภิบาลจะช่วยลดการฉ้อราษฎร์บังหลวงและส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต²⁶
2. ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย จะทำให้สังคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐ โดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. ธรรมาภิบาลช่วยให้ระบบบริหารงานของรัฐมีความยุติธรรมที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ²⁷
4. การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพพัฒนาอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สร้างความเข้มแข็งให้ประชาคมและเพิ่มการมีส่วนร่วม²⁸

²⁵ ชีระ รุญเจริญ, การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : บริษัทข่าว ฟาง จำกัด, 2546), 49.

²⁶ ยุทธ วรรณธรร, “ธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร,” วารสารนักบริหาร 21 (กรกฎาคม – กันยายน 2544): 8-11.

²⁷ บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว, 2544), 47.

5. เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เอื้อผลประโยชน์ให้กับคนทุกระดับไม่ว่าคนรวยหรือคนจนในเรื่องการมีงานทำ การมีรายได้ การพัฒนาที่เท่าเทียมกันและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น²⁹

6. ธรรมาภิบาลช่วยลด บรรเทาหรือแก้ปัญหา ถึงแม้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรง ก็ยังช่วยลดหรือบรรเทาความรุนแรงลงไป และปัญหาที่ไม่รุนแรงลงไป และปัญหาที่ไม่รุนแรงก็จะไม่เกิดขึ้นอีก อีกทั้งทำให้สังคมมีความเข้มแข็งทุกด้านทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรมและทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะมีความโปร่งใส สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขและความเอื้ออาทรต่อกัน มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปด้วยฐานอันมั่นคง³⁰

7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 กำหนดให้จัดโครงสร้างระบบและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจและหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเรื่องทั่วโลกให้ความสำคัญและมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

8. ธรรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครับ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ³¹

ส่วนในภาคเอกชนใช้คำว่า บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) คือ แกนหลักสำหรับการบริหารงานในยุคปัจจุบันที่ทุกหน่วยงานจะต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความสำคัญของธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาลได้โดดเด่นขึ้นมา และกลายเป็นปัจจัยหลักของการพิจารณาการลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อ

²⁸ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542), 30.

²⁹ อานันท์ ปันยารชุน, “ธรรมาภิบาลในการบริหารมหาลัย” การสัมมนาวิชาการประจำปี 2542 ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542, 47.

³⁰ อานันท์ ปันยารชุน, ปาฐกถา “ธรรมารัฐกับอนาคตประเทศไทย” (25 มีนาคม 2541) อ้างถึงใน นฤมล ทับจุมพล. “แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ธรรมารัฐแห่งชาติ”.” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เนื่องในวาระครบรอบ 50 ปี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541,3,17.

³¹ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542): 15.

ปี 2540 และแผ่ขยายไปอีกหลายประเทศในเอเชีย นั้น สาเหตุสำคัญมาจากการขาดธรรมาภิบาล และบรรษัทภิบาล โดยที่วิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพียงปลายเหตุ ด้วยเหตุดังกล่าว ธนาคารโลกจึงได้พิจารณาว่าตัวชี้วัดที่สำคัญที่แสดงถึงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจจากวิกฤตเอเชียหาใช่เพียงตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นแต่อย่างเดียวนั้น แต่ภาวะของการฟื้นตัวอยู่ที่การพัฒนาบรรษัทภิบาล ผลการดำเนินงานของภาคเอกชนไม่น้อยที่ขาดรากฐานที่ดี ขาดรากฐานธรรมาภิบาลที่คอยค้ำจุนการเติบโตให้มั่นคงและยั่งยืน ขาดความสุจริตต่อผู้ถือหุ้น ต่อภาครัฐและต่อสาธารณชน คำนี้ถึงวิธีการปฏิบัติเพียงแต่มุ่งเน้นให้เกิดกำไรระยะสั้น ขาดความรอบคอบโดยไม่คำนึงถึงกลไกการบริหารงาน ดังนั้น ปัญหาการขาดความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลที่แท้จริง และการขาดความเชื่อมโยงที่จะแสดงให้เห็นถึงประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลจึงน่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการนำระบบธรรมาภิบาลมาใช้กับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่สุด

ในส่วนขององค์กรราชการแนวคิดธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทการเมืองและการบริหาร อย่างเป็นรูปธรรมตามความหมายสากลในประเทศไทยนับจากปี 2540 เป็นต้นมา โดยปรากฏครั้งแรก ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด (พ.ศ. 2540–2544) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้ระบุหลักการของค่านิยม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่อาจจะเข้ามาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน³²

องค์ประกอบของธรรมาภิบาลเป็นเรื่องเกี่ยวกับกรอบของเป้าหมาย โดยพิจารณาจากการนำนโยบายและหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลของหน่วยงานหลักที่มีความสำคัญได้แก่ องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานราชการภาครัฐ เช่น สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการ

³² สุตจิต นิमितกุล, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี”, ในการปกครองที่ดี (Good Governance), กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2543), 14.

ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นต้น จะพบว่าแต่ละหน่วยงานจะกำหนดองค์ประกอบมีลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้ 1) หลักความโปร่งใส (Transparency) เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีกระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์ กติกา ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยตรงไปตรงมาตรวจสอบได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้สะดวก มีระบบตรวจสอบที่ดี มีสื่อมวลชนที่เป็นอิสระ 2) หลักนิติธรรม (Role of law) มีกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรง เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายในสังคมและการบังคับใช้กฎหมาย มีความยุติธรรม และบังคับใช้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ 3) หลักความรับผิดชอบ (Responsiveness) ตระหนักในสิทธิและหน้าที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือผู้มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานนั้น และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำนั้นๆ 4) หลักความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) มีการกระจายการพัฒนาและประโยชน์ต่างๆที่รัฐพึงจัดสรรอย่างทั่วถึง ทัดเทียมกัน ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสต่างๆในสังคม 5) หลักการมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus oriented) เมื่อมีความแตกต่างในความเห็นในสังคม จะต้องดำเนินการหาข้อตกลงร่วมที่ดีที่สุด เป็นกลางที่สุด 6) หลักคุณธรรม (Morality) คนในสังคมมีจิตสำนึกและยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย 7) หลักความคุ้มค่าหรือหลักประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล (Effectiveness and efficiency) มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดยยึดถือประโยชน์สูงสุดของสังคมและประเทศชาติ 8) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) บริหารจัดการอย่างใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อผู้คนและสังคม³³

ในส่วนของการศึกษาได้ปรากฏใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 กำหนดให้จัดโครงสร้างระบบและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจและหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

ความหมายของธรรมาภิบาล

มีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศที่ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาล (good governance) แต่นักวิชาการในประเทศไทยล้วนตีความทำความเข้าใจศัพท์คำว่า “good governance” “governance”

³³ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ความจำเป็นในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในสังคมไทย : การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี, เข้าถึงเมื่อ 17 มิถุนายน 2559 ถึงได้จาก <http://www.ocsc.go.th/goodgovernanceggh.pdf>.

ต่างกันไป เช่น ธรรมนูญ ธรรมนูญบาล ธรรมนูญราษฎร์ ธรรมนูญแห่งชาติ และคำอื่นๆ แต่คำแปลที่ใช้กันมากที่สุด คือ คำว่า “ธรรมนูญบาล” ภาคเอกชนใช้คำว่า บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) และในส่วนขององค์กรราชการจะใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี”

องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Programme : UNDP) นิยาม “ธรรมนูญบาล” ว่าหมายถึง การดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหารและภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกๆระดับ ประกอบด้วยกลไก กระบวนการและสถาบันต่างๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออก ซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมายและแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน³⁴

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้อธิบายว่า “ธรรมนูญบาล” เป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นจากคำว่า ธรรมนูญบาล ซึ่งคำว่า “ธรรมนูญ” แปลว่าความดีหรือกฎเกณฑ์ ส่วนคำว่า “บาล” แปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันก็กลายเป็น “ธรรมนูญบาล” แนวความคิด “ธรรมนูญบาล” แบบสากลนี้ยังเป็นแนวความคิดที่ใหม่มาก มีนักวิชาการและองค์กรระหว่างประเทศได้ ให้คำนิยามและความหมายของธรรมนูญบาลไว้ดังนี้³⁵ และตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้คำความหมายของคำว่า “ธรรมนูญบาล” มาจากคำว่า “ธรรมนูญ” ให้ความหมายว่า “คุณความดี ความยุติธรรม ความถูกต้อง” และ “บาล” หมายความว่า “บำรุงรักษา, ปกครอง” ดังนั้น “ธรรมนูญบาล” หมายถึง วิธีการปกครองที่ดี (Good Governance)³⁶

ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร กล่าวว่า ธรรมนูญบาล (Good Governance) เป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมืองตามวิถีทางธรรมนูญไทย เป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีตั้งอยู่บนรากฐานของความถูกต้อง สามารถปฏิบัติได้ มีความดีงาม ความมั่นคง มีความโปร่งใส มีจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ บุคคลในองค์กรมีส่วนร่วมออกความคิดเห็น ทุกขั้นตอนสามารถตรวจสอบและมีคำตอบ รับผิดชอบในสิ่งที่กระทำ และมีการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประหยัดและมี

³⁴ สุจิตต์ นิมิตรกุล, **กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี ในการปกครองที่ดี (Good Governance)** (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2543), 24.

³⁵ เจริญ เจษฎาวัลย์, **การวางมาตรฐานธรรมนูญบาล** (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพอดี้จำกัด, 2545), 1-2.

³⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ): นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2556), 13-74.

ประสิทธิภาพเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรมจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน³⁷

ลัดดา ผลวัฒนะ กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง หลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ได้รับรู้ถึงความยุติธรรมรักษาสิทธิประโยชน์ของส่วนรวม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ก่อให้เกิดพลังความร่วมมือรับผิดชอบในการพัฒนาสังคม และชาติบ้านเมืองมากยิ่งขึ้น³⁸

พิศสมัย หมกทอง กล่าวว่า ธรรมนูญ หรือ Good Governance หมายถึง การบริหาร การจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบ 3 ส่วนของสังคมเข้าด้วยกัน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างสมดุล ซึ่งจะส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใสยุติธรรม และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศชาติเป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ³⁹

จากการนิยามที่กล่าวถึงความหมายของธรรมนูญ สรุปได้ว่าธรรมนูญ หมายถึง การสร้างธรรมนูญเพื่อทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

องค์ประกอบของธรรมนูญ

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

³⁷ ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร, “การใช้หลักธรรมนูญในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), 41.

³⁸ ลัดดา ผลวัฒนะ, **ธรรมนูญกับการบริหารมหาวิทยาลัย**, เข้าถึงเมื่อ 17 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.tci-thaijo.org/index.php/EduAdm_buu/article/viewFile/30930/26673

³⁹ พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมนูญ ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), 38.

มนุษย์ รวมทั้งสิ้น 9 ประการ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) 2) กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of law) 3) ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) 4) การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus orientation) 5) กลไกทางการเมืองที่ชอบธรรม (Political legitimacy) 6) ความเสมอภาค (Equality) 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) 8) พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) 9) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic vision)⁴⁰

สถาบันแห่งธนาคารโลก (World Bank Institute) ศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบ เพื่อหาตัวชี้วัดระดับคุณภาพของการบริหารกิจการบ้านเมืองของประเทศต่างๆ ทั่วโลกซึ่งครอบคลุมประเด็น 6 มิติ ดังนี้

1. การมีสิทธิมีเสียงของประชาชนและการะรับผิดชอบต่อ (Voice and Accountability) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลด้วยตนเอง รวมถึงการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน ตลอดจนเสรีภาพในการชุมนุมและสมาคม

2. ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและปราศจากความรุนแรง (Political Stability and Absence of Violence) ซึ่งเป็นเรื่องของโอกาสความเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะไร้เสถียรภาพหรือถูกโค่นล้มโดยอาศัยวิธีการต่างๆ ที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เช่น การใช้ความรุนแรงทางการเมืองและการก่อการร้าย

3. ประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness) ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพการใช้บริการและความสามารถของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนระดับความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง รวมถึงคุณภาพของการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และความมุ่งมั่นจริงจังของรัฐบาลที่มีต่อนโยบายดังกล่าว

4. คุณภาพของมาตรการควบคุม (Regulatory Quality) ซึ่งเป็นเรื่องขีดความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและออกมาตรการควบคุม รวมถึงการบังคับใช้นโยบายและมาตรการดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมให้ภาคเอกชนสามารถพัฒนาได้

5. นิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งเกี่ยวข้องเป็นระดับของการที่บุคคลต่างๆ มีความมั่นใจและยอมรับ ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาในการอยู่ร่วมกันของสังคมโดยเฉพาะคุณภาพของการบังคับได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาและการอำนวยความสะดวกยุติธรรม รวมถึงโอกาสความเป็นไปได้ที่เกิดอาชญากรรมและความรุนแรง

⁴⁰ United Nations Development Programme, **Governance for sustainable human development**, (UNDP policy document: New York, 1997).

6.) การควบคุมปัญหาทุจริตประพฤตมิชอบ (Control of Corruption) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งในรูปแบบของการทุจริตประพฤตมิชอบเพียงเล็กน้อยหรือขนานใหม่ รวมถึงการเข้าครอบครองของรัฐโดยชนชั้นนำทางการเมืองและนักธุรกิจเอกชนที่มุ่งเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์⁴¹

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific – UNESCAP) กำหนดองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไว้ 8 องค์ประกอบดังนี้ การมีส่วนร่วม (Participation) นิติธรรม (Rule of Law) ความโปร่งใส (Transparency) การตอบสนอง (Responsiveness) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม และไม่ละเลยบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกไปจากสังคม (Equity and Inclusiveness) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) และ ภาระรับผิดชอบ (Accountability)⁴²

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มี 6 ประการ ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า⁴³

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ประชาชนทั้งหญิงและชายมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วม โดยตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่างๆที่มีอำนาจโดยชอบธรรม 2) กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐาน และทุกคนต้องเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและถูกบังคับใช้กับทุกคนในกลุ่มต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน 3) ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่างๆมีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่างๆในสังคม

⁴¹ Carlos Santiso, **Good Governance and Aid Effectiveness: The World Bank and Conditionality**, accessed December 13, 2015, available from http://www.sti.ch/fileadmin/user_upload/Pdfs/swap/swap108.pdf

⁴² Yap Kioe Sheng, **What is Good Governance?**, accessed January 11, 2016, available from <http://www.unescap.org/sites/default/files/good-governance.pdf>

⁴³ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 63ง (10 สิงหาคม 2542): 26-27.

สามารถถ่ายโอนได้เป็นอิสระ (Free flow information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายกำหนด 4) การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆ ของรัฐต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มในสังคม ให้เกิดเป็นความเห็นที่ตรงกัน (Board consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประโยชน์โดยรวม 5) กลไกทางการเมืองที่ชอบธรรม (Political legitimacy) การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม 6) ความเสมอภาค (Equality) ประชาชนทุกคนมีความสามารถที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงในโอกาสต่างๆ ในสังคม เช่น โอกาสพัฒนาหรือมีความกินดีอยู่ดี 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) กระบวนการและสถาบันต่างๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรรใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด 8) พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใดๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก และมีจิตใจที่เสียสละเห็นคุณค่าของสังคมที่ตนสังกัดอยู่ 9) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาลและพัฒนาอย่างยั่งยืน⁴⁴

องค์ประกอบของธรรมาภิบาลเป็นเรื่องเกี่ยวกับกรอบของเป้าหมาย โดยพิจารณาจากการนำแนวนโยบายและหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลของหน่วยงานหลักที่มีความสำคัญได้แก่ องค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานราชการภาครัฐ เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) พบว่า ทุกหน่วยงานกำหนดองค์ประกอบมีลักษณะคล้ายคลึงกันดังนี้ 1) หลักความโปร่งใส (Transparency) เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีกระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์ กติกา ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยตรงไปตรงมาตรวจสอบได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้สะดวก มีระบบตรวจสอบที่ดี มีสื่อมวลชนที่เป็นอิสระ 2) หลักนิติธรรม (Role of law) มีกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรง เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายในสังคมและการบังคับใช้กฎหมาย มีความยุติธรรม และบังคับใช้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ 3) หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsiveness) ตระหนักในสิทธิและหน้าที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานนั้น และกล้าที่จะยอมรับ

⁴⁴ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, “ธรรมรัฐภาคการเมือง: บทบาทภาคการเมือง,” สารวุฒิสภา 6, 9 (กันยายน 2545): 35.

ผลจากการกระทำนั้นๆ 4) หลักความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) มีการกระจายการพัฒนา และประโยชน์ต่างๆที่รัฐพึงจัดสรรอย่างทั่วถึง ทัดเทียมกัน ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสต่างๆใน สังคม 5) หลักการมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus oriented) เมื่อมีความแตกต่างในความเห็นใน สังคม จะต้องดำเนินการหาข้อตกลงร่วมที่ดีที่สุด เป็นกลางที่สุด 6) หลักคุณธรรม (Morality) คนใน สังคมมีจิตสำนึกและยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย 7) หลักความคุ้มค่าหรือหลักประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล (Effectiveness and efficiency) มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดย ยึดถือประโยชน์สูงสุดของสังคมและประเทศชาติ 8) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) บริหารจัดการ อย่างใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อผู้คนและสังคม⁴⁵

จากองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของนักวิชาการทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ทุก ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของ ความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานสอดคล้องตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการต่างประเทศได้แบ่งขอบข่าย การบริหารสถานศึกษา ดังนี้ สมิธและคณะ (Smith and Others) แบ่งการบริหารสถานศึกษาดังนี้ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการ นักเรียน งานธุรการ การเงินและบริการ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน⁴⁶ แคมป์เบลล์ (Campbell) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาออกเป็น 6 ประการคือ 1) งานด้านหลักสูตรและการสอน 2) งานการ

⁴⁵ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ความจำเป็นในการสร้างระบบบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในสังคมไทย : การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี, เข้าถึงเมื่อ 17 มิถุนายน 2559 ถึงได้จาก <http://www.ocsc.go.th/goodgovernanceeggh.pdf>.

⁴⁶ Edward W. Smith And Other, *The Education's Encyclopedia* (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1967), 637.

บริหารบุคลากรทางการสอน 3) งานบริการนักเรียน 4) งานอาคารสถานที่ 5) งานด้านงบประมาณและงานธุรการและ 6) งานความสัมพันธ์กับชุมชน⁴⁷ คิมบรอกท์และแนนเนอร์รี (Kimbrough and Nunnery) ได้แบ่งการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 8 งานดังนี้ งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารสภาพเศรษฐกิจการศึกษา งานธุรการ งานบริหารบุคคล งานกิจกรรมนักเรียน งานภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานด้านการประเมินผลการวิจัยและด้านสุดท้ายคือ งานสร้างความเชื่อถือจากประชาชน⁴⁸ เซอร์จิโอวานนีและคณะ (Sergiovanni and others) การบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 8 งาน ดังนี้ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานกิจกรรมนักเรียน งานหลักสูตรการเรียนการสอน งานบริหารบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานธุรการ งานพัฒนาบุคลากร และงานประเมินผล⁴⁹ แรมเซย์และคณะ (Ramseyer and Others) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา ดังนี้ 1) งานพัฒนาการสอนและหลักการ 2) งานธุรการ การเงินและการบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน 3) งานเป็นผู้นำชุมชนที่ตั้งอยู่ 4) งานบุคคล 5) งานอาคารสถานที่ 6) งานจัดการรับส่งนักเรียน 7) งานจัดระบบบริหารโรงเรียนให้ถูกต้องและ 8) งานปกครองดูแลนักเรียน⁵⁰ สรุปการบริหารงานของนักวิชาการต่างประเทศได้กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้ คือ งานด้านการบริหารจัดการ งานด้านหลักสูตรและการสอน งานด้านบริหารบุคคล งานด้านอาคารสถานที่ งานด้านงบประมาณ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และงานด้านกิจการนักเรียน ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดองค์ประกอบ ดังนี้ การตัดสินใจ แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ โดยการบริหารกระบวนการต้องมุ่งสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ ตามแนวทางให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในภายนอกที่เกิดขึ้น⁵¹

⁴⁷ Ronald F. Campbell, *Introduction to Education Administration* (Boston: McGraw-Hill, 1975), 23.

⁴⁸ Ralph B. Kimbrough and Michael Y. Nunnery, *Education Administration* (New York : Macmillan, 1983), 184.

⁴⁹ Thomas J. Sergiovanni and others, *Education Governance and Administration*. (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1980), 267-268.

⁵⁰ John A. Ramseyer and Others, *Factor Affecting Educational Administration* (Ohio : Ohio State University, 1995), 18.

⁵¹ Wayne K. Hoy, and Cecil G, Miskel. *Educational Administration : Theory, Research and Practice*, 6th ed. (McGraw – Hill International Edition, 2001), 437 - 438.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์เพราะว่าการดำเนินงานมีใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกันจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา⁵² ธีระ รุญเจริญ ปรากฏา กล้าผจญ และสัมมา รณิษฐ์ ได้กล่าวไว้ในการประชุมสัมมนาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในประเทศไทยว่า ในการจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต้องอาศัยองค์การปฏิบัติงานหลักคือ สถานศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงการปฏิบัติงานและภารกิจของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดีและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ⁵³ สายวสันต์ นิมาพร กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดหาวิธีการที่จะทำให้บุคลากรเกิด ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เขามามีส่วนรวมในการดำเนินงานของโรงเรียนทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนานที่โดยมีตัวชี้วัดบ่งบอกถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา⁵⁴ สุรพล พุฒคำ กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การจัดหาวิธีการที่จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดย

⁵² ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2553), 9.

⁵³ ธีระ รุญเจริญ, ปรากฏา กล้าผจญ, สัมมา รณิษฐ์, การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. (กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์, 2545).

⁵⁴ สายวสันต์ นิมาพร ,“การจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554), 19.

เข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินงานของโรงเรียนทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนานที่ โดยมีตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงความสำเร็จในการจัด การศึกษาของสถานศึกษา⁵⁵

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพทำให้การบริหารประสบผลสำเร็จ และ บรรลุเป้าประสงค์ของสถานศึกษา ดังนั้น การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จะสามารถสำเร็จได้หากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ให้เป็นไปตามแบบแผนระเบียบ กฎเกณฑ์ ความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือร่วมใจ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เป็นสถานศึกษาในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีสถานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในเครือโรงเรียนสารสาสน์ โรงเรียนของซาร์วาสคาทอลิกในเครือโรงเรียนสารสาสน์มี 26 โรงเรียน ซึ่งภารกิจการงานขององค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ภายใต้การปกครองดูแลของสภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย ด้านการศึกษาอบรมจริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม มีการดำเนินงานดังนี้ 1. จัดการและส่งเสริมการศึกษาและดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2) จัดการศึกษาขั้นปฐมวัยศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบการศึกษาในระบบและนอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบ ประเภท และระดับการศึกษาต่างๆ ตามที่โรงเรียนเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ 3) จัดการศึกษาตามพันธกิจการศึกษาคาทอลิกเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ได้รับการอภิบาลด้านจริยธรรม คุณธรรม ศิลธรรมตามหลักธรรมของศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงมา

⁵⁵ สุรพล พุฒคำ, *โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา* (ลพบุรี: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2544), 30.

โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เปิดการเรียนการสอนเมื่อปีการศึกษา 2557 เป็นโรงเรียนที่ต้องการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้กับเยาวชนในจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดใกล้เคียงที่มีความประสงค์ที่จะพัฒนาภาษาอังกฤษและความเป็นเลิศทางวิชาการโดยเจ้าของโครงการมิสซังโรมันคาทอลิก มอบอำนาจให้ นายพิบูลย์ ยงค์กมล เป็นผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาตของโรงเรียนในเครือสารสาสน์ จัดการเรียนการสอนด้วยการใช้สื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษหรือ Bilingual Program (Thai-English) จากครูซึ่งเป็นเจ้าของภาษา ด้วยประสบการณ์และวิสัยทัศน์ของอาจารย์พิบูลย์และอาจารย์เพ็ญศรี ยงค์กมล ที่ต้องการให้เด็กซึ่งเป็นเยาวชนของชาติได้ศึกษาเล่าเรียนและพัฒนาตนเอง เต็มศักยภาพทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีวิชาการดี เรียนรู้และสามารถพูดภาษาอังกฤษได้เหมือนเจ้าของภาษา โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดและไม่ต้องเดินทางไปเรียนในต่างประเทศ โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม จึงเป็นโรงเรียนหนึ่งของกลุ่มโรงเรียนในเครือสารสาสน์ฯ ที่เกิดขึ้นจากความมุ่งมั่นที่จะจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปีการศึกษา 2557 ถือเป็นปีปฐมฤกษ์ของโรงเรียน ท่ามกลางสภาพแวดล้อมอันร่มรื่นกว้างขวาง มีการสร้างอาคารต่างๆบนเนื้อที่ กว่า 40 ไร่ ประกอบด้วย อาคารเรียน 7 ชั้น หอประชุม อาคารดนตรี โรงอาหาร โรงครัว และสระว่ายน้ำ บริเวณรอบอาคารเรียน ประกอบด้วย เสาธงที่เด่นสง่าอยู่หน้าอาคาร สนามเทนนิส สนามบาสเกตบอล สนามแบดมินตัน สนามฟุตบอล และสนามฟุตบอลพร้อมลู่วิ่ง รอบบริเวณโรงเรียนรายล้อมด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่ทำให้อากาศบริสุทธิ์สดชื่น ปราศจากมลพิษ เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นเตรียมอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 733 คน ครูไทยจำนวน 72 คน และครูต่างชาติ จำนวน 15 คน

ปรัชญาโรงเรียน คือ ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับ การพัฒนาคน เครื่องมือของการพัฒนาคนคือ การศึกษา โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม มุ่งส่งเสริมสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพชีวิตทางการศึกษาให้กับนักเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนให้หลากหลาย เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ยังคงดำรงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทย ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จัดรูปแบบการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นหัวใจของขบวนการเรียนรู้ เพื่อตัวเองและสังคม พร้อมกับการพัฒนาการทางด้านวัฒนธรรม จิตวิญญาณ จริยธรรม คุณธรรม ความดีงาม พร้อมทั้งจะเป็นคนดีในสังคมได้ ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนจึงเน้นที่ นักเรียน เป็นศูนย์กลาง คือ นักเรียนต้องได้รับการศึกษาดี มีวัฒนธรรม มีคุณธรรมประจำใจ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวดังปรัชญาโรงเรียนที่ว่า คุณธรรม นำวิชา พัฒนาคณะ

วิสัยทัศน์ ดังนี้

1. โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมคู่ความรู้ เชิดชูความเป็นไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาก่อน การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

2. พัฒนาการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาการเรียนรู้อะไรและการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

4. ส่งเสริมและจัดกิจกรรมที่สร้างเจตคติให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

เป้าหมาย ดังนี้ นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพดี และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน นักเรียนเป็นผู้มีพฤติกรรมในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน นักเรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และความรู้ และนักเรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสื่อสาร

นโยบายของโรงเรียน มีดังนี้ มุ่งให้นักเรียนมีความเข้าใจในภาษาอังกฤษและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ส่งเสริมให้มีความรู้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ควบคู่กันไปกับวิทยาการความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มุ่งส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม ให้มีจิตวิญญาณและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อตนเอง รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

สถาบันพระปกเกล้า ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี พบว่า หลักการบริหารจัดการที่ดีทั้ง 6 หลักมีความเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมของทั้ง 10 หน่วยงานในภาพรวมมีระดับความโปร่งใสต่ำสุด คือ 0.46 ในขณะที่หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมมีคะแนนอยู่ในระดับ 0.81 ซึ่งนับว่ามากที่สุด ส่วนระดับคะแนนของหลักความคุ้มค่า หลักสำนึกรับผิดชอบและหลักการมีส่วนร่วม มีคะแนนรวม 0.64 0.65 และ 0.64 อยู่ในระดับมากตามลำดับที่น่าสนใจคือ หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใสมี

คะแนนที่สวนทางกัน เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลมีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ตามยุทธศาสตร์และภาคประชารัฐ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พบว่า ในภาพรวมหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมผู้บริหาร สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามระเบียบของทางราชการ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเคารพ กฎ ระเบียบและกฎหมาย การบริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดูให้เป็นไปตามระเบียบของทาง ราชการและการบริหารงานอาคารสถานที่ตามระเบียบของทางราชการ การบริหารตามหลักนิติธรรมนี้เป็น แนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียน ปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างความเป็น ระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกคนจะต้องยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นและ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคอยกำกับดูแลส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตาม ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อันจะส่งผลให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและมี ประสิทธิภาพ⁵⁶

ทับทิม ปันสา พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. สภาพการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักคุณธรรม รองลงมาได้แก่ หลักความ รับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม 2. การเปรียบเทียบสภาพ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ที่มีขนาดเล็กกับขนาดกลาง มีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา ใน หลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความต้องการของครูในการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ความต้องการของครูในการ บริหารงานตามหลัก

⁵⁶ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, **โครงการการศึกษาพัฒนาดัชนีวัดผลการ พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี**, เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_313.pdf

ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ย อยู่ใน ระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงอันดับแรก ได้แก่ หลักคุณธรรม และ หลักความคุ้มค่า รองลงมาได้แก่ หลักความรับผิดชอบ และหลักความโปร่งใส และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม 4. การเปรียบเทียบความต้องการของครูในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาด สถานศึกษา ในภาพรวม และรายข้อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁵⁷

ดุจดาว จิตใส ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลวิจัยพบว่า .1การใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก .2การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมและราย ด้าน 3. การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่ม การศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์กันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01.⁵⁸

พระสุริศักดิ์ สุกกิจใจ (เขี้ยวหวาน) ศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงจากมาก ไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ดานหลักความมีส่วนร่วม ดานหลักคุณธรรม ดานหลักความคุ้มค่า ดานหลัก ความโปร่งใส ดานหลักความรับผิดชอบ และดานหลักนิติธรรมตามลำดับ 2. เปรียบเทียบการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของ ครูดานเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน

⁵⁷ ทับทิม ปันสา, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1, เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2557, เข้าถึงได้ จาก <http://e-article.plu.ac.th/files/2556/EDU/EDU560153.pdf>

⁵⁸ ดุจดาว จิตใส, “การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 23.

และระดับชั้นที่สอน พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05⁵⁹

พระปีย์วัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชน พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า บุคลากรและประชาชน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า หลักความรับผิดชอบมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน, หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใสมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนหลักนิติธรรม, หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า พบว่าบุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01และปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ ซึ่งได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวผู้บริหารและคณะผู้บริหารมากกว่าองค์กรและมีผลในภาพรวมทั้ง 6 หลักอยู่ในระดับความแตกต่างเป็นส่วนใหญ่ หากแต่ยังคงมีบุคลากรและประชาชนเป็นบางส่วนที่ยังมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีความไม่เป็นกลางทางด้านการบังคับบัญชา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงานชั้นล่าง อุปสรรคในการทำงานที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานการจัดบุคลากรได้ไม่ค่อยเหมาะสมกับงาน หรือการจัดให้ทำงานมากซับซ้อนจนเกินไปจนทำให้งานที่ทำนั้นเกิดความล่าช้าและผิดพลาดได้ง่าย⁶⁰

⁵⁹ พระสุธิต์ สุกกิจใจ (เชียวหวาน) “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี,” (ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554).

⁶⁰ พระปีย์วัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต) “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ”วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), 147-152.

พิศสมัย หมกทอง วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ในด้านการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ด้านเพศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งรายได้ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในด้านปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร นั้นพบว่า มีน้อย และมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหาร บริหารงานโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง 6 ด้าน เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารการปกครองที่ดีที่ทุกๆ ภาคส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ตั้งเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁶¹

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จอร์แด) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชน พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า บุคลากรและประชาชน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ เมื่อ 0.05 พิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า หลักความรับผิดชอบต่อสังคมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน, หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใสมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ส่วนหลักนิติธรรม 0.05, หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า พบว่าบุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 0.01

⁶¹ พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554).

ภิกษุของเทศบาลเมืองแพร่ ซึ่งมาภิกษุของเทศบาลเมืองแพร่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาหลักอยู่ 6 ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวผู้บริหารและคณะผู้บริหารมากกว่าองค์กรและมีผลในภาพรวมทั้งในระดับความแตกต่างเป็นส่วนใหญ่ หากแต่ยังคงมีบุคลากรและประชาชนเป็นบางส่วนที่ยังมีความคิดเห็นว่าคุณบริหารมีความไม่เป็นกลางทางด้านการบังคับบัญชา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงานชั้นล่างอุปกรณ์ในการทำงานที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การจัดบุคลากรได้ไม่ค่อยเหมาะสมกับงาน หรือการจัดให้ทำงานมากซับซ้อนจนเกินไปจนทำให้งานที่ทวนเวียนเกิดความล่าช้าและผิดพลาดได้ง่าย⁶²

จตุติมา ชำนาญเพชร ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิกษุของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิกษุอยู่ในระดับมากทุกด้าน หลักความคุ้มค่า มีการบริหารตามหลักธรรมาภิกษุมากที่สุด รองลงมาคือหลักนิติธรรม และน้อยที่สุดคือหลักการมีส่วนร่วม การบริหารด้านการวางแผนตามหลักธรรมาภิกษุของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ พบว่า การวางแผนตามหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน และหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากเช่นกันและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารยอมรับว่าแผนงานที่สำเร็จหรือล้มเหลวของการพัฒนาครูและนักเรียนเกิดจากการบริหารของงานการบริหารด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิกษุของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ พบว่า การนำแผนสู่การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานของโรงเรียน การบริหารด้านการประเมินผลตามหลักธรรมาภิกษุของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ พบว่า การประเมินผลตามหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ครูและนักเรียนที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ

⁶² พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต่) “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิกษุของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), 147-152.

ของโรงเรียน และหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นกันและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน⁶³

ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดดำเนินงานตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้ 1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้แก่ 1) การติดต่อสื่อสารของผู้บริหาร 2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและ 3) กระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในโดยมีประสิทธิภาพ 3. รูปแบบการจัดดำเนินการตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในมาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านการเงินและ 4) ด้านการบริหารจัดการส่วนมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านการบริการวิชาการและ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดดำเนินการตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ทั้งในมาตรฐานด้านศักยภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาและมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง⁶⁴

งานวิจัยในต่างประเทศ

บลูเมล (Blumel) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ, ความร่วมมือกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ (ประเทศเคนยา) การวิจัยนี้พบว่าหลักธรรมาภิบาลความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความร่วมมือ ต่องานความช่วยเหลือระหว่างประเทศของนักสังคมสงเคราะห์ต่างๆ ส่วนปัจจัยอื่นๆที่ช่วยเสริมสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์เหล่านี้ในประเทศเคนยา (Kenya) ก็คือความสามารถของนักสังคมสงเคราะห์ในการเข้าถึงวัฒนธรรม

⁶³ จุตติมา ชำนาญเพชร, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557).

⁶⁴ ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, “การพัฒนาการจัดดำเนินงานตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย” (ปริญญาโทการศึกษาดุสิตบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557).

ชนบทชนนิยมประเพณี และรวมไปถึงการปรับตัวเข้าหากันเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ท้ายที่สุดนักสังคมสงเคราะห์จากความร่วมมือกันระหว่างประเทศ ที่มีจำนวนมากในประเทศเคนยา ยังก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สภาพสังคมใหม่ๆ โดยการนำกิจกรรมและความมีส่วนร่วมต่างๆเข้ามาเป็นปัจจัยในการเชื่อมต่อ⁶⁵

อนานี (Anani) ได้ศึกษาการติดตามการเมืองการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนเน้นการบริหารจัดการในประเทศกานา พบว่า ผู้นำของคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในชนบทมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร ทำให้มีความสนใจในธรรมาภิบาลในชนบทและยุทธศาสตร์การสร้างธรรมาภิบาล คือ ความคิดริเริ่มในการวิจัยสถาบัน มีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณค่า หลักการ วัฒนธรรมและการมีส่วนร่วม⁶⁶

คราค (Clarke) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกานา พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนา การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่จริงจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่างๆ ของท้องถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่น การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่จากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวกพ้อง⁶⁷

มอร์เรน (Morren) ได้ศึกษาวิจัยแนวคิดสังคมพลเมืองภายในธรรมาภิบาลและนโยบายทุนทางสังคม พบว่า โดยภาพรวมแนวคิดทางสังคม พลเมืองจะช่วยเป็นอย่างมากในการช่วยปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาและประชาธิปไตย การแยกแยะระหว่างมหาชนกับเอกชน⁶⁸

คิมเมท (Kimmet) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ งานวิจัยชิ้นนี้พบว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ในเชิงนโยบาย โดยเฉพาะ

⁶⁵ Blumel, Christina M. “Foreign aid,donor coordinator and the pursuit of goodgovernance(Kenya)” (PhD. Dissertation, University of Mayland, 2000), 25.

⁶⁶ Anani, K.V. The persuit of politiccs of sustainable livelihood : Focus on governance in Ghana. Doctoral dissertation, (University of Guelph,2001), 25.

⁶⁷ Clarke, Vicki Clinell Burge. “In search of good governance : Decentralization and democracy in Ghana” (Ph.D. Dissertation, Northern Illinois University, 2001),35.

⁶⁸ Morrem, T. Conceptualizing civil society within good governance and social capital policies. (Master’s Thesis, Dalhousie University,2001), Abstracts.

อย่างยั่งยืนวิจัยนี้ เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศไป และเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาล ในการเลือกตั้งปี 2004 ซึ่งพบว่าหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการปกครอง นอกจากนี้ประเทศในตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้เพื่อเป็นรูปแบบและเป็นหนทางในการบริหารประเทศใหม่ๆ เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลช่วยสนับสนุนการเมือง การปกครอง ซึ่งแนวคิดของหลักธรรมาภิบาลที่มาจากชาติตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบการบริหารใหม่ๆ และก่อให้เกิดการพัฒนาทางประชาธิปไตย ซึ่งนั่นก็คือหนึ่งในจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาลนั่นเอง⁶⁹

เทนนิคส์ เฮนดริค จูสต์ (Tennekes, Hendrik Joost) ศึกษาเรื่อง การสังคมสงเคราะห์และหลักธรรมาภิบาลมาใช้วิเคราะห์แนวโน้มนโยบายในประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศเยอรมัน พบว่า หลังจากสงครามเย็นผ่านไปแล้วประเทศทั้งสองได้กำหนดนโยบายในการดูแลประเทศในโลกที่สาม โดยนักสังคมสงเคราะห์ได้นำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของประเทศทั้งสอง แต่ยังคงขาดความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบการประเมินเพราะการขาดยุทธศาสตร์ในกระบวนการจัดทำนโยบาย มีการแยกย่อยออกเป็นส่วนๆมากเกินไปและยังขาดความเข้าใจในความหมายของธรรมาภิบาล⁷⁰

สรุป

จากการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีกระบวนการและหลักการบริหารให้มีประสิทธิภาพ เพราะคนคือกำลังสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน และเน้นการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามโครงสร้างการกระจาย

⁶⁹ Kimmet, Philip. “The Politics of good Governance in the Asians 4” (Master Degree, Griffith University, 2005), 32.

⁷⁰ Tennekes, Hendrik Joost. “Donors and Good Governance: Analysis of a policy discourse in the Netherland and Germany” (PhD. Dissertation, University of Twente, 2005), 27.

อำนาจ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มีความสำคัญยิ่งต่อวงการการศึกษา ในยุคปฏิรูปการศึกษาและมีความจำเป็นต่อผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาได้นำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษามีทั้งหมด 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักความมีส่วนร่วม การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันการศึกษา 1) นิติธรรม ได้แก่ การออก กฎ ข้อบังคับ ให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของครู นักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับเหล่านั้น 2) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามของศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่สังคมยอมรับว่าพึงปฏิบัติ รมรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย 3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสถานศึกษา โดยปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกส่วนฝ่ายให้มีความโปร่งใส ชุมชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวกและเข้าใจง่าย มีกระบวนการให้ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ 4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของสถานศึกษา ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ หรือ การแสดงประชามติ 5) หลักความรับผิดชอบ ตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจปัญหา กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง กล้ายอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน 6) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา รมรงค์ให้มีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า รักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งใช้บุคลากรโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามเป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดให้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและจัดเตรียมโครงการ โดยการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน จากเอกสาร ตำรา กฎระเบียบ ข้อมูล สถิติต่างๆ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำโครงร่างการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อเสนอโครงร่างการวิจัยต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือความสัมพันธ์ จากนั้นนำไปทดสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผล และเสนอแนะ

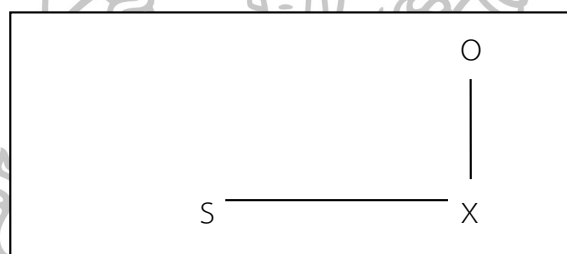
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำเสนอรายงานผลการวิจัย โดยการนำร่างผลการวิเคราะห์ แปลผล และอภิปรายผล มาจัดทำรายงานการวิจัยเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่ออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบงานวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study design) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- เมื่อ
- S หมายถึง ประชากรที่ได้จากการวิจัย
 - X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 - O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน และ 2) ฝ่ายปฏิบัติการ คือ ครูผู้สอนจำนวน 68 คน รวมประชากรผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 71 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน 6 ประการ ดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามใจตนเอง การไม่ละเมิดกฎหมาย การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำนาจของตัวบุคคล

2.2 หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นถือมั่นในคุณธรรมความดีงาม ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม รวมถึงมีความซื่อสัตย์ จริงใจและยึดมั่นในความสุจริตคุณธรรม เป็นแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตทั้งความประพฤติและจิตใจซึ่งแต่ละสังคมกำหนดและยอมรับปฏิบัติกันเช่นซื่อสัตย์ อุดหนุน เมตตา กรุณา เสียสละ เป็นต้น

2.3 หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความถูกต้อง ชัดเจนปฏิบัติ ตามหลักการที่ควรจะเป็น รวมถึงการสร้างใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริง ตรงไปตรงมา ทันการณ์ มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและไม่ลำเอียงเลือกข้าง มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

2.4 หลักความมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่สำคัญรวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นเพื่อรับคำแนะนำร่วมวางแผนและปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมถึงการร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

2.5 หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ตระหนักในหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนความรับผิดชอบในงานที่ตนได้กระทำ รวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิและหน้าที่

2.6 หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) หมายถึง การบริหารจัดการให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิด คือ 1) แบบสอบถามและ 2) แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert)⁷¹ ซึ่งสามารถจัดลำดับคุณภาพได้ 5 ระดับ โดยมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย

มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง

มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก

มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 5 คะแนน

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

⁷¹ Rensis Likert, *New Patterns of Management* (New York: McGraw-Hill, 1961), 73-74.

1. แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำผลการศึกษามาสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยค่า IOC เท่ากับ 0.60 - 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียน สารสาสน์วิเทศนครปฐม และโรงเรียนสารสาสน์วิเทศราชพฤกษ์ จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 15 คน รวม 30 คน

ขั้นที่ 4 หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach)⁷² โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .990

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลประชากรต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์แบบสอบถาม นำข้อที่มีจัดลำดับคุณภาพที่ค่านำหนักน้อยที่สุดมาสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยมีขั้นตอนต่างๆ ตามแผนที่วางไว้อย่างรอบคอบและรัดกุม ดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วทำหนังสือส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้โรงเรียนและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตในการขอสัมภาษณ์

⁷² Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing* (New York: Harper & Row Publisher, 1974), 161.

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยให้บุคลากรในสถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครู เป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (frequency : f) และค่าร้อยละ (percentage : %)

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)⁷³ หากมัชฌิมเลขคณิต อยู่ในช่วงใดก็แสดงว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

มัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

มัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

มัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

มัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ

⁷³ John W. Best, **Research in Education** (New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1970), 190.

โรงเรียนสาธิตสาสนวิเทศสมุทรสงคราม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบโดยดำเนินการเป็นสามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและจัดเตรียมโครงการ โดยการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน จากเอกสาร ตำรา ฎระเบียบ ข้อมูล สถิติต่างๆ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำโครงร่างการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อเสนอโครงร่างการวิจัยต่อภาควิชาเพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือความสัมพันธ์ จากนั้นนำไปทดสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผล และเสนอแนะ ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำเสนอรายงานผลการวิจัย โดยการนำร่างผลการวิเคราะห์ แปลผล และอภิปรายผล มาจัดทำรายงานการวิจัยเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่ออนุมัติจบการศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนสาธิตสาสนวิเทศสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน และ 2) ฝ่ายปฏิบัติการ คือ ครูผู้สอนจำนวน 68 คน รวมประชากรผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 71 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) ชนิดจัดลำดับคุณภาพห้าระดับของลิเคอร์ท (Likert's rating scale) จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม” เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตอบข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ประชากรที่ใช้ในครั้งนี คือ บุคลากรโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน และ
- 2) ฝ่ายปฏิบัติการ คือ ครูผู้สอนจำนวน 68 คน รวมประชากรผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 71 คน ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อได้รับข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามมีผู้ให้ข้อมูล รวม 71 คน แยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	8	11.27
หญิง	63	88.73
รวม	71	100.00

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	44	61.97
31-40 ปี	23	32.39
41-50 ปี	2	2.82
51 ปีขึ้นไป	2	2.82
รวม	71	100.00
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	21.13
ปริญญาตรี	50	70.42
ปริญญาโท	5	7.04
สูงกว่าปริญญาโท	1	1.41
รวม	71	100.00
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ครูพี่เลี้ยง	15	21.12
ครูผู้สอน	52	73.24
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	2	2.82
รองผู้อำนวยการ	1	1.41
ผู้อำนวยการ	1	1.41
รวม	71	100.00
5. ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
ไม่เกิน 5 ปี	59	83.10
6 - 10 ปี	9	12.67
11 - 15 ปี	1	1.41
15 - 20 ปี	1	1.41
20 ปีขึ้นไป	1	1.41
รวม	71	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมด้านเพศ เพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือเป็นเพศหญิง มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 88.73 เพศชาย มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.27 ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ไม่เกิน 30 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.39 อายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 6.97 อายุ 31-40 ปี มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 32.39 และอายุ 41-50 ปี และน้อยที่สุด คือ อายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากันคือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.82 ระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 70.42 ต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 21.13 ปริญญาโท มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.04 และน้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาโท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.41 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่ง ปัจจุบันไม่เกิน 5 ปี มีมากที่สุด มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 83.10 รองลงมาคือ ประสบการณ์ระหว่าง 6 - 10 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.68 ประสบการณ์ระหว่าง 11 - 15 ปี, ประสบการณ์ระหว่าง 15 - 20 ปี และ ประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.41

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

ในการวิเคราะห์การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 8

ตารางที่ 2 ค่ามัธยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวม

(N= 71)

การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาล	(μ)	(σ)	ระดับ
1. หลักนิติธรรม	4.60	0.61	มากที่สุด
2. หลักคุณธรรม	4.37	0.89	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.35	0.85	มาก
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.33	0.78	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	4.34	0.85	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	4.39	0.80	มาก
รวม	4.40	0.80	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.80$)

เมื่อพิจารณารายข้อคำถามของการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม พบว่า หลักนิติธรรม ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.61$) อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมา 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ดังนี้ หลักความคุ้มค่า ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.80$) หลักคุณธรรม ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.89$) หลักความโปร่งใส ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.85$) หลักความรับผิดชอบ ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.85$) และหลักความมีส่วนร่วม ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.78$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.61 - 0.89 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักนิติธรรม

(N= 71)

ข้อ	การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน : หลักนิติธรรม	(μ)	(σ)	ระดับ
1	มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ มาใช้ในการบริหาร	4.52	0.67	มากที่สุด
2	มีการกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับใช้ภายในโรงเรียน	4.57	0.59	มากที่สุด
3	มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อใช้ภายในโรงเรียน	4.69	0.52	มากที่สุด
4	กฎ ระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมีความเป็นธรรม ถูกต้อง ทันสมัย เป็นที่ยอมรับ	4.62	0.62	มากที่สุด
5	ผู้บริหารปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด	4.60	0.63	มากที่สุด
รวม		4.60	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 3 มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อใช้ภายในโรงเรียน ($\mu = 4.69$,

$\sigma=0.52$) ข้อ 4 กฎ ระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมีความเป็นธรรมถูกต้อง ทันสมัย เป็นที่ยอมรับ ($\mu = 4.62, \sigma=0.62$) ข้อ 5 ผู้บริหารปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด ($\mu = 4.60, \sigma=0.63$) ข้อ 2 การกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับใช้ภายในโรงเรียน ($\mu = 4.57, \sigma=0.59$) และ ข้อ 1 มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ มาใช้ในการบริหาร ($\mu = 4.52, \sigma = 0.67$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.52 - 0.67 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักคุณธรรม

(N= 71)

ข้อ	การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน : หลักคุณธรรม	(μ)	(σ)	ระดับ
1	บุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม	4.38	0.88	มาก
2	ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพ อ่อนโยน และมีเมตตาจิตพร้อมทำหน้าที่ในระดับสูงยิ่งขึ้นไปอย่างเสมอภาคและต่อเนื่อง	4.31	1.00	มาก
3	ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม	4.40	0.89	มาก
4	ครูและบุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง ที่ดีแก่นักเรียนและสังคม	4.50	0.74	มากที่สุด
5	ครูและบุคลากรของโรงเรียน บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม	4.26	0.94	มาก
รวม		4.37	0.89	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมมีการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37, \sigma= 0.89$) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 4 ครูและบุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง ที่ดีแก่นักเรียนและสังคม ($\mu = 4.50, \sigma=0.74$) ข้อ 3 ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม ($\mu = 4.40, \sigma=0.89$) ข้อ 1 บุคลากรของ

โรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ($\mu = 4.38, \sigma=0.88$) ข้อ 2 ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมทำหน้าที่ในระดับสูงยิ่งขึ้นไปอย่างเสมอภาคและต่อเนื่อง ($\mu = 4.31, \sigma=1.00$) และข้อ 5 ครูและบุคลากรของโรงเรียน บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้อง และเป็นธรรม ($\mu = 4.26, \sigma=0.94$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.52 - 0.67 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความโปร่งใส

(N= 71)

ข้อ	การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน : หลักความโปร่งใส	(μ)	(σ)	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์หรือตามแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน	4.14	0.90	มาก
2	ผู้บริหารมีการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน	4.36	0.96	มาก
3	ผู้บริหารมีการสื่อสารถึงความสำคัญของนโยบายด้านความโปร่งใส การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ไปยังทุกฝ่าย ทุกระดับในโรงเรียน	4.50	0.74	มากที่สุด
4	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ด้านการรักษาจรรยา ด้านการทำตัวเป็นต้นแบบ	4.43	0.83	มาก
5	ผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการ ช่องทางให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียน มีการเผยแพร่กระบวนการหรือขั้นตอนระยะเวลาการทำงานให้ผู้ปกครองได้ทราบ	4.31	0.84	มาก
รวม		4.35	0.85	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านความโปร่งใส โดยภาพรวมมีการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35, \sigma= 0.85$) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามตามความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารมีการสื่อสารถึงความสำคัญของนโยบาย

ด้านความโปร่งใส การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ไปยังทุกฝ่าย ทุกระดับในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตามความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 4 ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ด้านการรักษาจรรยา ด้านการทำตัวเป็นต้นแบบ ($\mu = 4.43$, $\sigma=0.83$) ข้อ 2 ผู้บริหารมีการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน ($\mu = 4.36$, $\sigma=0.96$) ข้อ 5 ผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการ ช่องทางให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียน มีการเผยแพร่กระบวนการหรือขั้นตอนระยะเวลาการทำงานให้ผู้ปกครองได้ทราบ ($\mu = 4.31$, $\sigma=0.84$) และข้อ 1 ผู้บริหารมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์หรือตามแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน ($\mu = 4.14$, $\sigma=0.90$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าอยู่ระหว่าง 0.74 - 0.90 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความมีส่วนร่วม

(N= 71)

ข้อ	การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน : หลักความมีส่วนร่วม	(μ)	(σ)	ระดับ
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบตรวจสอบระบบพัสดุ ระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง ระบบบริหารความเสี่ยง	4.45	0.80	มาก
2	ผู้บริหารเผยแพร่งานตามภารกิจหลักของโรงเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบโดยช่องทางใดช่องทางหนึ่ง เช่น website หรือเอกสารรายงานประจำปี	4.17	0.79	มาก
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา	4.38	0.76	มาก
รวม		4.33	0.78	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านความมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.78$) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบตรวจสอบระบบพัสดุ ระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง ระบบบริหารความเสี่ยง มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงที่สุด ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.80$) ข้อ 3 ผู้บริหารเปิดโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.76$) และข้อ 2 ผู้บริหารเผยแพร่งานตามภารกิจหลักของโรงเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบโดยช่องทางใดช่องทางหนึ่ง เช่น website หรือเอกสารรายงานประจำปี ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.79$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.76 - 0.80 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความรับผิดชอบ

(N= 71)

ข้อ	การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน : หลักความรับผิดชอบ	(μ)	(σ)	ระดับ
1	ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนตระหนักในหน้าที่	4.36	0.76	มาก
2	ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม	4.29	0.89	มาก
3	ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่แตกต่าง	4.31	0.92	มาก
4	ผู้บริหารมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง ความรับผิดชอบต่อในงานที่ตนได้กระทำ รวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิหน้าที่	4.36	0.79	มาก
5	ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	4.36	0.91	มาก
	รวม	4.34	0.85	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านความรับผิดชอบต่อภาพรวมมีการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.85$) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านความรับผิดชอบต่อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 1 ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนตระหนักในหน้าที่ ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.76$) ข้อ 4 ผู้บริหารมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนความรับผิดชอบต่อในงานที่ตนได้กระทำ รวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิหน้าที่ ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.79$) และ ข้อ 5 ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.91$) มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ข้อ 3 ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่แตกต่าง ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.92$) และ ข้อ 2 ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ต่อสังคม ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.89$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.76 - 0.92 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม : หลักความคุ้มค่า

(N= 71)

ข้อ	การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน : หลักความคุ้มค่า	(μ)	(σ)	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า	4.43	0.80	มาก
2	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม	4.33	0.82	มาก
3	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้ทุกคนในโรงเรียนประหยัด	4.36	0.91	มาก
4	ผู้บริหารมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่โรงเรียนได้รับ	4.40	0.73	มาก
5	ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	4.43	0.74	มาก
รวม		4.39	0.80	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านความคุ้มค่า โดยภาพรวมมีการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.80$) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า การบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามด้านความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 1 ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.80$) และข้อ 5 ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.74$) มีค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ข้อ 2 ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.82$) ข้อ 4 ผู้บริหารมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่โรงเรียนได้รับ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.73$) และข้อ 3 ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้ทุกคนในโรงเรียนประหยัด ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.91$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.73 - 0.91 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานด้านหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร พบ 2 แนวทาง ดังนี้ คือ

แนวทางที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การปกครองให้ทุกคนเห็นเป็นแบบอย่าง และคอยกระตุ้นครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพในโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เมื่อครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความรู้และเข้าใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบริบทต่างๆ ก็จะมีความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นก่อให้เกิดการบริหารงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 2 การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรม ด้านหลักคุณธรรม การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้บุคลากรพัฒนาดตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้ครูและบุคลากร มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบ มีวินัย ด้านหลักความโปร่งใส ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ผู้ปกครองนักเรียน

คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน ด้านหลักการมีส่วนร่วม การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการ เกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ แนะนำ ปรึกษาร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง ด้านหลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในโรงเรียนสาธิตสาสนวิเทศสมุทรสงคราม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีแผนแบบงานวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการวัดครั้งเดียวในลักษณะศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study design) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบ 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็นสามขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและจัดเตรียมโครงการ โดยการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน จากเอกสาร ตำรา กฎระเบียบ ข้อมูลสถิติต่างๆ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เอกสาร (documentary/content analysis) ประมวลองค์ความรู้ที่ได้ศึกษาทั้งหมด นำมากำหนดเป็นขอบเขตเชิงอ้างอิงของการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ทดลองใช้เครื่องมือและนำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ตรวจคุณภาพแล้ว (ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย คือ เท่ากับ .990) ไปเก็บรวบรวมกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน และ 2) ฝ่ายปฏิบัติการ คือ ครูผู้สอนจำนวน 68 คน รวมประชากรผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 71 คน รวบรวมทั้งหมดนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่ออนุมัติจบการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และน้อยที่สุดคือ หลักความมีส่วนร่วม เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามตามหลักนิติธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกข้อ โดยข้อ 3 มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อใช้ภายในโรงเรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือข้อ 4 กฎ ระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมีความเป็นธรรมถูกต้อง ทันสมัย เป็นที่ยอมรับ ข้อ 5 ผู้บริหารปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด ข้อ 2 การกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับใช้ภายในโรงเรียน และข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ มาใช้ในการบริหาร

2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามตามหลักคุณธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกข้อ โดยข้อ 4 ครูและบุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง ที่ดีแก่นักเรียนและสังคม มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ข้อ 3 ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรมข้อ 1 บุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ข้อ 2 ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมทำหน้าที่ในระดับสูงยิ่งขึ้นไปอย่างเสมอภาคและต่อเนื่อง และข้อ 5 ครูและบุคลากรของโรงเรียน บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม

3) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามตามหลักความโปร่งใส โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อ 3 ผู้บริหารมีการสื่อสารถึงความสำคัญของนโยบายด้านความโปร่งใส การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ไปยังทุกฝ่าย ทุกระดับในโรงเรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ข้อ 4 ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านการป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ ด้านการรักษาจรรยา ด้านการทำตัวเป็นต้นแบบ ข้อ 2 ผู้บริหารมีการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน ข้อ 5 ผู้บริหารมีการ

กำหนดวิธีการ ช่องทางให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียน มีการเผยแพร่กระบวนการหรือขั้นตอนระยะเวลาการทำงานให้ผู้ปกครองได้ทราบ และข้อ 1 ผู้บริหารมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์หรือตามแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน

4) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตามหลักความมีส่วนร่วม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อ 1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบตรวจสอบระบบพัสดุ ระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง ระบบบริหารความเสี่ยง มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ข้อ 3 ผู้บริหารเปิดโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา และข้อ 2 ผู้บริหารเผยแพร่งานตามภารกิจหลักของโรงเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบโดยช่องทางใดช่องทางหนึ่ง เช่น website หรือเอกสารรายงานประจำปี

5) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตามหลักความรับผิดชอบโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อ 1 ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนตระหนักในหน้าที่ ข้อ 4 ผู้บริหารมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง รับผิดชอบในงานที่ตนได้กระทำ รวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิหน้าที่ และ ข้อ 5 ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ข้อ 3 ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่แตกต่าง และ ข้อ 2 ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม

6) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตามหลักความคุ้มค่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อ 1 ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และ ข้อ 5 ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ ข้อ 2 ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ข้อ 4 ผู้บริหารมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่โรงเรียนได้รับ และข้อ 3 ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อธรรมาภิบาลให้ทุกคนในโรงเรียนประหยัด

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การปกครองให้ทุกคนเห็นเป็นแบบอย่าง และคอยกระตุ้นครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพในโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เมื่อครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความรู้และเข้าใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบริบทต่างๆ ก็จะมีใจที่ดียิ่งขึ้นก่อให้เกิดการบริหารงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความยุติธรรม ด้านหลักคุณธรรม การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้บุคลากรพัฒนาตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้ครูและบุคลากร มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบ มีวินัย ด้านหลักความโปร่งใส ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน ด้านหลักการมีส่วนร่วม การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ แนะนำ บริหารร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ด้านหลักความรับผิดชอบ การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง ด้านหลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เป็นสถานศึกษาในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีสถานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในเครือโรงเรียนสารสาสน์ โรงเรียนของฆราวาสคาทอลิกในเครือโรงเรียนสารสาสน์มี 26 โรงเรียน ซึ่งภารกิจงานขององค์การทางศาสนาคริสต์นิกาย

โรมันคาทอลิก ภายใต้การปกครองดูแลของสภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย ด้านการศึกษาอบรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม มีการดำเนินงานดังนี้ 1. จัดการและส่งเสริม การศึกษาและดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2) จัดการศึกษาชั้น ปฐมวัยศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบการศึกษาในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตาม อัจฉริยะ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบ ประเภท และ ระดับการศึกษาต่างๆ ตามที่โรงเรียนเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ 3) จัดการศึกษาตามพันธกิจการศึกษาคาทอลิกเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ได้รับการ อบรมด้านจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรมตามหลักธรรมของศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ทุก สถานศึกษาจึงต้องทำตามภารกิจขององค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จึงทำให้การ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม ได้เป็นหนึ่งในภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาใน องค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกต้องปฏิบัติตาม โดยที่ให้โรงเรียนได้ มีการนำ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ มาใช้ในการวางแผน ดำเนินการตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือก ปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมไปถึงกฎ ระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียน กำหนดขึ้นมีความเป็นธรรมถูกต้อง ทันสมัย เป็นที่ยอมรับ รวมไปถึงโรงเรียนสารสาสน์วิเทศ สมุทรสงคราม เปิดการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นหลักสูตรสองภาษา (Bilingual) จึงต้องมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อเทียบเคียงมาตรฐานสากล และต้องมีการ รายงานผลการบริหารงานทุกด้านให้องค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกทราบเป็น ประจำทุกปีเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานเกิดขึ้นในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับสถาบัน พระปกเกล้า หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงาน ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเคารพกฎ ระเบียบและกฎหมาย การ บริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสตุให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการและการ บริหารงานอาคารสถานที่ตามระเบียบของทางราชการ การบริหารตามหลักนิติธรรมนี้เป็นแนวทางให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียน ปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างความเป็นระเบียบ วินัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกคนจะต้องยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นและ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคอยกำกับดูแลส่งเสริมให้บุคลากร ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อันจะส่งผลให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไป อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดุจดาว จิตใส กล่าวว่า ธรรมภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่ดีเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยใน ประเทศไทย จึงมีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำ

แนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติมีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเป็นที่น่าสนใจโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบการบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนร่วมให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้วยังสร้างความเชื่อถือทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของราชการ เช่น สำนักงาน ก.พ. กระทรวงมหาดไทยและสถาบันการศึกษา ได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเรียกว่ายังอยู่ในช่วงของการใช้ได้ไม่นานนัก ซึ่งต้องติดตามเพื่อประเมินผลสำเร็จของธรรมาภิบาลต่อไปในอนาคต แม้แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงรัฐบาลกับธรรมาภิบาลในประเด็นสำคัญ เช่น ความโปร่งใส การมีการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทำนองเดียวกันรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำลังจะถูกประเมินถึงข้อดีและข้อเสีย เพื่อมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป จึงเป็นเรื่องที่ต้องติดตามว่าหลักธรรมาภิบาลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะถูกเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใดในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศสมัย หมกทอง พบว่าความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ในด้านปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร นั้น พบว่ามีน้อย และมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหาร บริหารงานโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง 6 ด้าน เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารการปกครองที่ดีที่ทุกๆ ภาคส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมาก จะเห็นได้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามหลักการมีส่วนร่วมน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น ผู้บริหารมีภาระงานอื่นมากประกอบกับความเชี่ยวชาญในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศจึงทำให้ผู้บริหารมีการเผยแพร่งานตามภารกิจหลักของโรงเรียนให้สาธารณะชนได้รับทราบโดยช่องทาง website หรือเอกสารรายงานประจำปี ดังนั้น ผู้บริหารควรยึดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบายการดำเนินงาน ร่วมรับรู้การดำเนินงาน ร่วมประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อเป็นการช่วยสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑติมา ชำนาญเพชร พบว่า การบริหารโดยรวมใช้หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา เจริญผล ที่ศึกษาการวิจัยเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตรงกันข้ามกับงานวิจัยของ ทับทิม ปันสา พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักคุณธรรม รองลงมาได้แก่ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามตามหลักนิติธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เป็นสถานศึกษาในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จึงต้องทำตามภารกิจขององค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ภายใต้การปกครองดูแลของสภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย ในการจัดการและส่งเสริมการศึกษาและดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จัดการศึกษาขั้นปฐมวัยศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษาในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการจัดการศึกษาในรูปแบบ ประเภท และระดับการศึกษาต่างๆ ตามที่โรงเรียนเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราพร กริ่งไกร พบว่าโรงเรียนมีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน การปฏิบัติภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 ด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านหลักประสิทธิภาพ

2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามตามหลักคุณธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ต้องทำตามภารกิจขององค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ภายใต้การปกครองดูแลของสภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย ในการจัดการศึกษาตามพันธกิจการศึกษาคาทอลิกเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ได้รับการอภิบาลด้านจริยธรรมคุณธรรม ศีลธรรมตามหลักธรรมของศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีที่ติงาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชรินรัตน์ แผงดี พบว่า หลักคุณธรรม มีปัญหาที่ยังไม่มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลด้วยความยุติธรรมอยู่ และด้านหลักการมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจ เนื่องจากจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจไม่

ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ และยังขาดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ส่วนด้านการบริหารจัดการ ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษา ยังคิดว่าเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้อำนวยการ โรงเรียนและครู รวมไปถึงการซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทับทิม ปันสา พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตามหลักความโปร่งใส โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของสภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องรายงานการบริหารงานทุกด้านให้กับสภาทราบถึงการดำเนินงานต่างๆ แล้วมีแนวทางในการควบคุมทางศาสนาทำให้เกิดความโปร่งใสขึ้นในการบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุธีศักดิ์ สุภกิจโจ (เขียวหวาน) ผลการวิจัยพบว่า การบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก

4) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตามหลักความมีส่วนร่วม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ปัจจุบันสถานศึกษาให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการประชุมและปรึกษาด้านการพัฒนาสถานศึกษา ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับฟังการชี้แจงผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน โรงเรียนมีการชี้แจงและประชาสัมพันธ์ถึงแผนการพัฒนาของโรงเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ เพื่อการสร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกัน มีส่วนร่วมกำหนดโครงการหรือกิจกรรมการศึกษาที่สอดคล้องต่อความต้องการของบุตรหลาน เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการตรวจสอบหลักสูตรเป็นระยะ เนื่องจากโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามจำเป็นต้องเน้นถึงความมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองเป็นเสมือนลูกค้าหากจัดโรงเรียนเป็นรูปแบบของธุรกิจ ดังนั้น ลูกค้าจึงมีโอกาสที่จะเสนอแนวคิดเพื่อทำการพัฒนาให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้น แต่ผู้ปกครองไม่มีอำนาจหน้าที่ในการที่จะเข้ามาช่วยบริหารจัดการโรงเรียน ไม่มีอำนาจลงละเมิดสิทธิ

การบริหารจัดการในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุตติมา ชำนาญเพชร พบว่าการบริหาร โดยรวมใช้หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้าน หลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความ รับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา เจริญผล พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติในบาง เรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำให้การปฏิบัติงานอาจขาดประสิทธิภาพและไม่ ครอบคลุมในภาระหน้าที่งาน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พร้อมเปิดใจกว้าง ใน การรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ จากทุกภาคส่วนในการร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปัญหาพร้อมกันเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ

5) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตาม หลักความรับผิดชอบต่อโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การบริหารและการ จัดการของโรงเรียนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและได้รับ การยอมรับจากชุมชน ให้ความสำคัญในการดำเนินธุรกิจภายใต้การกำกับกิจการที่ดีและยึดหลัก จริยธรรมควบคู่ไปกับการมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม โดยคำนึงถึงผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วน เสียที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียน อย่างยั่งยืนสอดคล้อง โดยมีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งสำหรับผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนรวม ไปถึงนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ด้านหลักความ รับผิดชอบ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระ สุธิศักดิ์ สุภกิจใจ (เขียวหวาน) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามหลัก ความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก

6) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ตาม หลักความคุ้มค่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญและแนวทางการใช้ พลังงาน โดยเน้นสร้างวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างรู้จักคิด รู้ใช้พลังงานอย่างมีคุณค่า และรักษา

สิ่งแวดล้อม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียน โดยมีการสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปกับการเรียนการสอน เพื่อสร้างแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างยั่งยืน ด้านการปลูกจิตสำนึก สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้มีทัศนคติที่มุ่งมั่นในการอนุรักษ์ เน้นการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารเน้นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทุกสัปดาห์ ระหว่างครูชาวไทยและครูต่างประเทศ เพื่อให้ครูไทยได้พัฒนาภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ส่งเสริมให้พัฒนาครูในด้านภาษาให้อยู่ในระดับที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เพื่อที่จะนำความรู้ความถ้อยทอดยังนักเรียน ในส่วนของการพัฒนานักเรียนมีการลงนามร่วมมือด้านการสอนภาษาและวัฒนธรรม กับสถาบันในประเทศและต่างประเทศ เช่น สถาบันเอเชีย ตะวันออกศึกษา รวมถึงในชั้นเรียน มีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาทั้งสองเพื่อรองรับสู่การเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุธิต์ดี สุภกิจใจ (เขียวหวาน) พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคุ้มค่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการวิจัยและการอภิปรายผลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงครามที่นำเสนอไปแล้วนั้น เพื่อให้งานวิจัยนี้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากงานวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาควรมีการวางแผนและให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน โดยการสร้างข้อตกลงและความร่วมมือกับสถาบันต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ ครู บุคลากรทางการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน มีโอกาสเรียนในต่างประเทศได้เป็นตัวแทน เพื่อแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศ และการเผยแพร่

วัฒนธรรมไทยให้ต่างประเทศได้รู้จักประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ได้รู้จักตนเอง และรู้จักค้นหาวิธีในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ สิ่งแวดล้อมใหม่ๆ สามารถนำมาพัฒนาตนเองและนำไปใช้ในอนาคต

2. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลในการบริหารพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดให้มีการอบรมสัมมนาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหลักความโปร่งใสและหลักความมีส่วนร่วม เพื่อความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยข้างต้น จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การ
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. “ธรรมนูญภาคการเมือง: บทบาทภาคการเมือง.” **สารวุฒิสภา** 6, 9 (กันยายน 2545): 35.

จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์, 2545.

จตุติมา ชำนาญเพชร. “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหาร การศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

เจริญ เกษภูววัลย์. **การวางมาตรฐานธรรมาภิบาล** กรุงเทพมหานคร : บริษัทพอดี้จำกัด, 2545

ชนิดา รัชพลเมือง และคณะ. **สถานะการขาดแคลนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.chula.ac.th/resch/new%20reseach1/2549.4.htm>

ดุจดาว จิตใส. “การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

ทองอินทร์ วงศ์โสธร. “ทฤษฎีระบบ.” ในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร การศึกษา หน่วยที่ 3 นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

ทับทิม ปันสา. **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2557. เข้าถึง ได้จาก <http://e-article.plu.ac.th/files/2556/EDU/EDU560153.pdf>

ธีรศักดิ์ อุปเมยอริชัย, “การพัฒนาการจัดดำเนินงานตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.” ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.

ธีระ รุญเจริญ, ปราชญา กล้าผจญ และสัมมา ธรนิธย์. **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2545.

ธีระ รุญเจริญ. **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทข้าวฟ่าง จำกัด, 2546.

นฤมล ทับจุมพล. **แนวคิดและวาทกรรม ว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

บรรจง เจริญสุข. “การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน.” **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง**, 2552.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **การสร้างธรรมาภิบาล Good Governance ในสังคมไทย** กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2544.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2553.

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล จักร์แต่. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่.” **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 2554.

พระวิจิตร ศรีนนท์. “สภาพการณ์และแนวทางการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรสายสนับสนุนทางวิชาการ สายข, ค มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.” **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2555.

พระสุธีศักดิ์ สุภกิจใจ เขียวหวาน “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเสาวชัย จังหวัดกาญจนบุรี.” **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 2554.

พิศสมัย หมกทอง. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่.” **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 2554.

ยุทธ วรรณธรร, “ธรรมารัฐในการบริหารองค์กร,” **วารสารนักบริหาร** 21 (กรกฎาคม – กันยายน 2544): 8-11.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2556.

ลัดดา ผลวัฒน์. **ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2557. เข้าถึงได้จาก

http://www.tci-thaijo.org/index.php/EduAdm_buu/article/viewFile/30930/26673

ศรีพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุชฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. **โครงการการศึกษาพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบ
การบริหารจัดการที่ดี**. เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2557. เข้าถึงได้จาก

http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_313.pdf

สายวสันต์ นิมาพร. “การจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. **ความจำเป็นในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง**

และสังคมที่ดีในสังคมไทย : การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. เข้าถึงเมื่อ 17 มิถุนายน
2559 ถึงได้จาก <http://www.ocsc.go.th/goodgovernancegh.pdf>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

แห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก
http://www2.oae.go.th/EVA/download/Plan/SummaryPlan11_thai.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม**

แห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก
<http://www.nesdb.go.th/download/article/Plan9.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

แห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก
http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112418.pdf

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. **แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเอกชน พ.ศ.**

2556-2560, เข้าถึงเมื่อ 13 มิถุนายน 2559. เข้าถึงได้จาก

<https://docs.google.com/a/opec.go.th/viewer?a=v&pid=sites&srcid=b3BlYy5nb3Y50aHxvcGVjfGd4OjE3ZDdjMDkyNzhmNGE5MzM>

สุดจิต นิमितกุล. **กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี ในการปกครองที่ดี (Good**

Governance). กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2543.

สุรพล พุฒคำ. **โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา**. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2544.

อานันท์ ปันยารชุน. “ธรรมาภิบาลในการบริหารมหาลัย.” การสัมมนาวิชาการประจำปี 2542
ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2542.

อานันท์ ปันยารชุน. ปาฐกถา “ธรรมาภิบาลกับอนาคตประเทศไทย” 25 มีนาคม 2541 อ้างถึงใน นฤมล
ทับจุมพล. “แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ธรรมาภิบาลแห่งชาติ”.” เอกสารประกอบการ
ประชุมวิชาการ เนื่องในวาระครบรอบ 50 ปี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.
2542.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 63 ง (10 สิงหาคม 2542): 26-28.

ภาษาต่างประเทศ

Agere, Sam. **Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective**.
London : Commonwealth Secretariat, 2000.

Anani, K.V. “The pursuit of politics of sustainable livelihood : Focus on governance in
Ghana.” Doctoral dissertation, University of Guelph, 2001.

Best, John W. **Research in Education**. New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1970.

Blumel, Christina M. “Foreign aid, donor coordinator and the pursuit of good
governance (Kenya).” PhD. Dissertation, University of Maryland, 2000.

Campbell, R.F. Bridges, E.M. & Nystrand, R.O. **Introduction to educational
administration**. Boston: Allyn and Bacon, 1977.

Campbell, Ronald F. **Introduction to Education Administration**. Boston: McGraw-
Hill, 1975.

Carlos Santiso, **Good Governance and Aid Effectiveness: The World Bank and
Conditionality**, accessed December 13, 2015, available from
http://www.sti.ch/fileadmin/user_upload/Pdfs/swap/swap108.pdf

- Clarke, Vicki Clinell Burge. "In search of good governance : Decentralization and democracy in Ghana." Ph.D. Dissertation, Northern Illinois University, 2001.
- Cronbach, Lee J. **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row Publisher, 1974.
- Daniel Katz and Robert L. Khan. **The social Psychology of Organization**. 2nd ed. New York : John Wiley & Sons, 1978.
- Diamond, Larry and Plattner, Marc F. **Democracy in East Asia**. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1998.
- Firestone, W. A. "Images of Teaching and Proposals for Reform: A Comparison of Ideas from Cognitive and Organizational Research," **Educational Administration Quarterly** 32, 2(1996): 209-235.
- Kimbrough, R.B. & Nunnery, M.Y. **Educational administration: An introduction**. New York: Macmillan, 1983.
- Kimmet, Philip. "The Politics of good Governance in the Asians 4." Master Degree, Griffith University, 2005.
- Likert, Rensis. **New Patterns of Management**. New York: McGraw-Hill, 1961.
- Morrem, T. "Conceptualizing civil society within good governance and social capital policies." Master's Thesis, Dalhousie University, 2001.
- Peter Sammonds, Judi Hillman, and P. Mortimore. "Key characteristics of effective schools a review of school effectiveness research", **A report by the institute of education for the office for standards in education**, 1995, 8.
- Ramseyer, John A. and others. **Factor Affecting Educational Administration**. Ohio : Ohio State University, 1995.
- Sergiovanni, Thomas J. and others. **Education Governance and Administration**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1980.
- Sergiovanni, Thomas J. **The principalship : A reflective practice perspective**. Boston: Allyn & Bacon, 2001.

Smith ,Edward W. and other. **The Education's Encyclopedia**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1967.

Stedman, Lawrence C. "It's time we change the effective schools formula" **Kappan** 69, 3 (1987): 215 – 244.

Tennekes, Hendrik Joost. "Donors and Good Governance: Analysis of a policy discourse in the Netherland and Germany" (PhD. Dissertation, University of Twente, 2005.

United Nations Development Programme. **Governance for sustainable human development**. UNDP policy document: New York, 1997.

Wayne K. Hoy, and Cecil G, Miskel. **Educational Administration : Theory, Research and Practice**. 6th ed. McGraw – Hill International Edition, 2001.

Yap Kioe Sheng. **What is Good Governance?** accessed December 13, 2015, available from <http://www.unescap.org/sites/default/files/good-governance.pdf>

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ-สกุล ดร.สุรินทร์ จารย์อุปการะ
 วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนนครนาราชบุรี

2. ชื่อ-สกุล ดร.ทรงพล เจริญคำ
 วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียน
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนพระยามนธสุวราชศรีพิจิตร

3. ชื่อ-สกุล นางสุดารัตน์ ชินณพงศ์
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ (try out)

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ (try out)

ที่	โรงเรียน	จังหวัด
1	โรงเรียนสารสาสน์วิเทศราชพฤกษ์	นนทบุรี

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของเครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของเครื่องมือ

Reliability

Scale : ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.990	.991	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
topic001	823.37143	7772.652	.351	.	.990
topic002	823.65714	7821.467	.071	.	.990
topic003	823.51429	7798.728	.234	.	.990
topic004	823.57143	7770.017	.467	.	.990
topic005	823.51429	7783.551	.420	.	.990
topic006	823.48571	7780.492	.375	.	.990
topic007	822.94286	7731.173	.634	.	.990
topic008	823.02857	7720.264	.760	.	.990
topic009	822.65714	7736.879	.808	.	.990
topic010	822.97143	7725.734	.735	.	.990
topic011	822.74286	7747.432	.671	.	.990
topic012	822.74286	7732.255	.795	.	.990
topic013	822.71429	7732.151	.795	.	.990
topic014	822.91429	7736.845	.747	.	.990
topic015	822.82857	7730.793	.820	.	.990

topic016	822.65714	7739.997	.840	.990
topic017	822.97143	7738.087	.647	.990
topic018	823.08571	7743.022	.621	.990
topic019	822.97143	7724.440	.744	.990
topic020	823.00000	7728.765	.723	.990
topic021	822.77143	7733.593	.787	.990
topic022	822.94286	7717.173	.786	.990
topic023	822.74286	7734.491	.777	.990
topic024	822.82857	7735.264	.700	.990
topic025	822.77143	7750.534	.648	.990
topic026	822.77143	7731.476	.858	.990
topic027	822.77143	7737.887	.864	.990
topic028	822.74286	7737.255	.754	.990

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง

“การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม”

คำชี้แจง :

1. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อทราบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

2. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ด้วยดีและการเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ธีรรัตน์ ไกรนรา

นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

สถานภาพ	
1. เพศ	
○ ชาย	○ หญิง
2. อายุ	
○ ต่ำกว่า 30 ปี	
○ 31-40 ปี	
○ 41-50 ปี	
○ 51 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	
○ ต่ำกว่าปริญญาตรี	
○ ปริญญาตรี	
○ ปริญญาโท	
○ สูงกว่าปริญญาโท	
4. ตำแหน่งปัจจุบัน	
○ ครูพี่เลี้ยง	
○ ครูผู้สอน	
○ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	
○ รองผู้อำนวยการ	
○ ผู้อำนวยการ	
5. ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน	
○ ไม่เกิน 5 ปี	
○ 6 - 10 ปี	
○ 11 - 15 ปี	
○ 15 - 20 ปี	
○ 20 ปีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์
วิเทศสมุทรสงคราม

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้ มุ่งสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีตัวเลือก 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างให้ตรงกับค่าระดับที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุดและโปรดตอบทุกข้อ

เกณฑ์ในการพิจารณา มีดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 3 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 5 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับอยู่ในระดับมากที่สุด

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
หลักนิติธรรม						
1	มีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ มาใช้ในการบริหาร					
2	มีการกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับใช้ภายในโรงเรียน					
3	มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อใช้ภายในโรงเรียน					
4	กฎ ระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมีความเป็นธรรมถูกต้องทันสมัย เป็นที่ยอมรับ					
5	ผู้บริหารปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด					
หลักคุณธรรม						
1	บุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม					
2	ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมทำหน้าที่ในระดับสูงยิ่งขึ้นไปอย่างเสมอภาคและต่อเนื่อง					

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
3	ครูและบุคลากรของโรงเรียน มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรม และจรรยาบรรณ					
4	ครูและบุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง ที่ดีแก่นักเรียนและสังคม					
5	ครูและบุคลากรของโรงเรียน บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม					
หลักความโปร่งใส						
1	ผู้บริหารมีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์หรือตามแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน					
2	ผู้บริหารมีการจัดทำยุทธศาสตร์ หรือแผนการดำเนินการจัดสร้างมาตรฐานความโปร่งใสในโรงเรียน					
3	ผู้บริหารมีการสื่อสารถึงความสำคัญของนโยบายด้านความโปร่งใส การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ไปยังทุกฝ่าย ทุกระดับในโรงเรียน					
4	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ด้านการรักษาจรรยา ด้านการทำตัวเป็นต้นแบบ					
5	ผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการ ช่องทางให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียน มีการเผยแพร่กระบวนการหรือขั้นตอนระยะเวลาการทำงานให้ผู้ปกครองได้ทราบ					
หลักความมีส่วนร่วม						
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบตรวจสอบระบบพัสดุ ระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง ระบบบริหารความเสี่ยง					
2	ผู้บริหารเผยแพร่งานตามภารกิจหลักของโรงเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบโดยช่องทางใดช่องทางหนึ่ง เช่น website หรือเอกสารรายงานประจำปี					
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิด					

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
	แนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา					
หลักความรับผิดชอบ						
1	ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนตระหนักในหน้าที่					
2	ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม					
3	ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่แตกต่าง					
4	ผู้บริหารมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนความรับผิดชอบต่อในงานที่ตนได้กระทำ รวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิหน้าที่					
5	ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงาน					
หลักความคุ้มค่า						
1	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า					
2	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม					
3	ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้ทุกคนในโรงเรียนประหยัด					
4	ผู้บริหารมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่โรงเรียนได้รับ					
5	ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ					

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม”

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์

ตำแหน่งสถานที่ปฏิบัติงาน

วันที่ให้สัมภาษณ์เวลาสถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 : ข้อคำถาม

ท่านคิดว่าการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลควรเพิ่มเติมแนวทางด้านใดบ้างและมีแนวทางอย่างไร

หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการพัฒนา
1. หลักความมีส่วนร่วม	
2. หลักความรับผิดชอบ	
3. หลักความโปร่งใส	
4. หลักคุณธรรม	
5. หลักความคุ้มค่า	
6. หลักนิติธรรม	

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ด้วยดีและการเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

นางสาวธิรารัตน์ ไกรนรา

นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวธิรารัตน์ ไกรนรา
วัน เดือน ปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ 2526
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	14 หมู่ 45 ตำบลปลายโพงพาง อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่างประเทศ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	ปริญญาตรี ปริญญาโบราณคดีบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตวังท่าพระ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556	กำลังศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2547 - 2549	ครูภาษาฝรั่งเศส โรงเรียนสารสาสน์วิเทศบางบอน
พ.ศ. 2549 - 2552	ผู้ประสานงานฝ่ายต่างประเทศ
พ.ศ. 2556 - ปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่างประเทศ โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม